

Міністерство освіти і науки України
Університет митної справи та фінансів

Факультет фінансовий
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота магістра

на тему:

РОЗВИТОК СУЧАСНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ІНВЕСТИВАННЯ ТА КРИПТОВАЛЮТ

Виконав: студент групи ФК22-1м
спеціальність 072 «Фінанси, банківська
справа та страхування»

Савін Андрій Юрійович
(прізвище, ім'я та по-батькові)

Керівник д.е.н., професор Заруцька О. П.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Рецензент Дніпровський національний
університет імені Олеся Гончара
(місце роботи)
доцент кафедри економіки,
підприємництва та управління
підприємствами
(посада)
к.е.н., доцент Павлов Р. А.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Дніпро – 2024

АНОТАЦІЯ

Savin A. Yu. Розвиток сучасних інструментів інвестування та криптовалюти.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Університет митної справи та фінансів, Дніпро, 2024.

У роботі розглянуто особливості розвитку сучасних інструментів інвестування в банківській системі, можливості використання криптовалюти як інноваційного виду інвестування та диверсифікації інвестиційних ризиків. Досліджено діяльність та проаналізовано значення обов'язкових економічних нормативів ПАТ АБ «Укргазбанк». Виявлено недоліки в системі обов'язкових економічних нормативів комерційних банків. Проаналізовано тенденції та перспективи розвитку ринку криптовалюти, надано класифікацію криптовалют та визначені шляхи використання криптовалюти як інструменту інвестування в банківській діяльності з урахуванням міжнародного досвіду.

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 77 сторінках, містить 10 таблиць, 9 рисунків, 8 додатків. Список використаних джерел включає 70 найменувань.

Ключові слова: інструменти інвестування, криптовалюта, банк, банківська система, криптовалютна біржа.

ANNOTATION

Savin A. Yu. Development of modern investment tools and cryptocurrencies.

Master's qualification work in specialty 072 «Finance, banking and insurance». – University of Customs and Finance, Dnipro, 2024.

The work examines the peculiarities of the development of modern investment tools in the banking system, the possibility of using cryptocurrency as an innovative type of investment and diversification of investment risks. The activity of PJSC JSC "UkrGasbank" was studied and the meaning of mandatory economic standards was analyzed. Deficiencies in the system of mandatory economic standards of commercial banks were revealed. The trends and prospects for the development of the cryptocurrency market are analyzed, the classification of cryptocurrencies is provided, and the ways of using cryptocurrency as an investment tool in banking activities are determined, taking into account international experience.

The master's qualification thesis consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of used sources, appendices, presented on 77 pages, contains 10 tables, 9 figures, 8 appendices. The list of used sources includes 70 names.

Keywords: investment tools, cryptocurrency, bank, banking system, cryptocurrency exchange.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СУЧАСНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ІНВЕСТУВАННЯ ТА КРИПТОВАЛЮТ.....	7
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК».....	23
2.1. Організаційно-економічна характеристика ПАТ АБ «Укргазбанк»	23
2.2. Аналіз фінансової звітності ПАТ АБ «Укргазбанк»	27
2.3. Аналіз інвестиційної діяльності та ризик-менеджмент фондових операцій банку	51
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ІНВЕСТУВАННЯ ТА КРИПТОВАЛЮТ	58
3.1. Тенденції розвитку ринку криптовалют як сучасного інструменту інвестування	58
3.2. Перспективи розвитку сучасних інструментів інвестування та криптовалют	69
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	78
ДОДАТКИ	86

ВСТУП

Актуальність дослідження. Актуальність теми обумовлена сучасними змінами на фінансових ринках, активним розвитком альтернативних інструментів інвестування та умовами економічних реалій. У зв'язку з постійним розвитком технологій та змінами у фінансових ринках, інвестори та фахівці з фінансів стикаються з новими викликами та можливостями. Криптовалюта, яка базується на технології блокчейн, виробляє значний вплив на інвестиційну сферу. Дослідження розвитку інноваційних інструментів інвестування, таких як криптовалюта, не лише розкриває потенціал для високодохідних інвестицій, але й дозволяє визначити ризики та пропонувати стратегії для їх управління. Така тема є ключовою для розуміння перспектив розвитку фінансових ринків і сприяє формуванню стратегій інвестування в умовах високої нестабільності та швидких змін.

Актуальність теми дослідження також визначається підвищеним інтересом до ринку криптовалют та потенційної можливості отримати високі доходи. За останні роки спостерігається зростання інтересу до криптовалют серед інвесторів, бізнесу та громадськості. Багато компаній та інституцій виявляють інтерес до використання технології блокчейн та власних криптовалютних проєктів. З іншого боку, ринок також стикається з викликами, такими як державне регулювання, високий рівень обліку та суперечності у питаннях безпеки та приватності. Загалом, сучасний ринок криптовалют є цікавим полем для вивчення та інвестування, але вимагає уважного аналізу та обережного підходу через його непередбачуваність та високий ризик. Для фінансової сфери криптовалюта може бути використана як альтернативний інструмент інвестування та можливість диверсифікації інвестиційних ризиків у банківській сфері.

Тема «Розвиток сучасних інструментів інвестування та криптовалюта» є надзвичайно актуальною для банківської сфери з огляду на зростаючий інтерес до криптовалют, технології блокчейн та нових фінансових інструментів серед

інвесторів та клієнтів. Банки мають можливість вивчати та впроваджувати ці інновації для оптимізації фінансових процесів, диверсифікації портфеля, а також відповіді на зміни в уявленнях клієнтів та ринкових тенденціях. Створення власних цифрових активів та ефективне управління криптовалютами можливостями можуть сприяти конкурентоспроможності та фінансовому зростанню банківських установ.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є визначення теоретичних засад формування системи сучасних інструментів інвестування та надання практичних рекомендацій щодо застосування можливостей ринку криптовалюти як альтернативного інструменту інвестування в банківській сфері на прикладі ПАТ АБ «Укргазбанк».

Відповідно до мети у роботі поставлені такі **завдання**:

- визначити умови розвитку сучасних інструментів інвестування та криптовалют;
- дослідити тенденції розвитку ринку криптовалюти, види криптовалют та особливості їх створення і використання;
- надати організаційно-економічну характеристику досліджуваному банку;
- проаналізувати фінансову звітність досліджуваного банку;
- визначити особливості інвестиційної діяльності досліджуваного банку;
- розглянути напрями ризик-менеджменту фондових операцій банку;
- провести аналіз розвитку ринку криптовалют як сучасного інструменту інвестування;
- визначити перспективи розвитку сучасних інструментів інвестування та криптовалют.

Об'єктом дослідження є процеси формування системи сучасних інструментів інвестування та процеси розвитку ринку криптовалют.

Предметом дослідження є функціонування системи інструментів інвестування для комерційних банків на прикладі ПАТ АБ «Укргазбанк».

Методи дослідження: діалектичний підхід, методи наукової абстракції, логічного узагальнення, історичний, індукція і дедукція, монографічний, аналіз і синтез, факторний і порівняльний економічний аналіз, методи статистичної обробки даних (графічний, табличний, розрахунок абсолютних, відносних та середніх показників, горизонтальний, вертикальний, трендовий аналіз), фундаментальний аналіз фінансового середовища бізнесу, кореляційний аналіз, економіко-математичне моделювання, імітаційне моделювання, тощо.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні документи у сфері регулювання ринку криптовалют (ЗУ «Про віртуальні активи»), статистичні дані з електронних ресурсів криптовалютних бірж, аналітична, експертна інформація, наукові праці, фінансова звітність ПАТ АБ «Укргазбанк».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 77 сторінках, містить 10 таблиць, 9 рисунків, 8 додатки. Список використаних джерел складає **70 найменувань**.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СУЧАСНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ІНВЕСТУВАННЯ ТА КРИПТОВАЛЮТ

В сучасному світі, де фінансові ринки постійно еволюціонують, формування ефективної системи інвестування стає важливим завданням для інвесторів та фахівців фінансової галузі. Однією з ключових складових цієї системи є використання сучасних інструментів інвестування, зокрема криптовалюти.

Основні теоретичні засади формування системи інвестування включають в себе добір оптимального портфеля активів, розподіл ризиків та використання стратегій управління портфелем. Важливо розуміти, що інвестування не є випадковою діяльністю, а має тверді теоретичні основи.

Криптовалюта, з своєю властивістю децентралізації та технологією блокчейн, виходить за межі традиційних фінансових інструментів. Формування системи інвестування з використанням криптовалюти вимагає особливої уваги до аналізу ризиків та розуміння особливостей цього нового активу.

Однією з теоретичних концепцій, яка може бути використана для формування системи інвестування, є модель ефективного ринку. Згідно з цією моделлю, ціни фінансових активів відображають всю публічно доступну інформацію, інвестори діють раціонально, і немає можливості отримати прибуток, використовуючи публічно доступну інформацію. Однак у контексті криптовалют, де ринок ще є молодим та вразливим до волатильності, ця модель може бути переосмислена.

Ключовою теоретичною складовою формування системи інвестування є також стратегії управління ризиками. З огляду на великий рівень невизначеності та мінливості криптовалютних ринків, важливо використовувати методи ризик-менеджменту для зменшення можливих втрат.

Загалом, враховуючи теоретичні аспекти формування системи інвестування та криптовалют, інвестори можуть забезпечити більш ефективне та обдумане управління своїми фінансовими активами в умовах сучасного

фінансового середовища.

Швидкий прогрес у фінансових відносинах, спричинений науково-технічним прогресом та процесами діджиталізації, призвів до розвитку криптографічної науки та її поєднання з економічними дослідженнями, утворюючи новий тип фінансових інструментів - криптовалюти. Глобальна фінансова криза 2008 року посилила недовіру суспільства до сучасної фінансової системи, яка надто сильно залежить від емітентів грошей. В той же час попит та пропозиція на фінансовому ринку стали маніпулятивними чинниками через дії урядів різних країн. Ті використовували різні методи для стимулювання своєї економіки, відхиляючись від ринкової системи цінностей. З одного боку, для держави це було обґрунтовано, оскільки такі дії посилювали монополію на гроші та збільшували контроль над населенням. Але з іншого боку, для населення це було невтішно, бо такі дії урядів призводили до деградації активів, що належали населенню, спричиняючи соціальні потрясіння.

Перша відома криптовалюта, а саме біткоїн, була сфордована та використана у період з 2008 по 2009 роки, і приписується своєю створенням загадковому Сатосі Накамото (Satoshi Nakamoto). Загалом ім'я Сатосі розглядається як псевдонім, залишаючи за собою величезну таємницю. Цей таємничий розробник, що визначився створенням ефективною системи блоків інформації на основі криптографічних даних, став однією з найбільших загадок у світі криптовалют після розцвіту в 2017 році.

Існує думка, що Сатосі Накамото може представляти собою колективний труд ентузіастів, вдихнених дослідженнями видатних вчених, таких як Девід Чаум (David Chaum), Адам Бек (Adam Back), Нік Сабо (Nick Szabo) та Вей Дай (Wei Dai), які у свій час вперше висловили концепції, що лежать в основі технології блокчейн. Ці вчені внесли вагомий внесок у розвиток та формування ідей, які, вочевидь, могли б вплинути на створення відомої криптовалюти.

У зв'язку зі зростаючим інтересом до відносно нового фінансового інструменту - криптовалюти, а також урахування відсутності загальноприйнятого підходу до його трактування, виникає необхідність в

глибокому дослідженні його економічної сутності. Здійснюючи аналіз термінології, слід визначити основні характеристики криптовалюти, що визначатимуть її сутність та відмінності від інших видів активів: висока волатильність; децентралізація системи; автономність; анонімність; низький рівень вартості комісійних.

Враховуючи вищезазначене, розгляд основних супутніх термінів, що забезпечують стабільність та ефективність криптовалютної індустрії, стає належним, і ці визначення можна систематизувати у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1.

Характеристика основних супутніх термінів, що забезпечують існування та функціонування ринку криптовалют

Термін	Визначення
Цифрова / віртуальна валюта	Або електронні гроші, які використовуються як альтернативна або доповнена валюта [39]
Криптографія	Математичні методи забезпечення конфіденційності, цілісності та автентичності інформації
Блокчейн	Роздіблена база даних, що зберігає в собі певний ланцюжок блоків, в яких саме й знаходяться певні дані, який постійно довшас [7]
Децентралізована віртуальна валюта	Віртуальна валюта, що також відома як криптовалюта, що є розподіленою заснованою на математичних принципах з відкритим початковим кодом у якої немає централізованого адміністратора та відсутній централізований контроль чи нагляд [39]
Волатильність (динаміка росту та падіння цін)	Статистичний показник, що демонструє коливання цін на певний актив за певний період часу. Показник волатильності частіше за все застосовується саме у біржовій діяльності. Саме на цих коливаннях і заробляють трейдери [12]
Криптовалютна біржа	Майданчик, на якому можна купувати, продавати та обмінюватись токенами
Транзакція	Операція, яка полягає в переведенні певного активу з одного рахунку на інший
Ліквідність	Визначає те, наскільки легко можна купити чи продати певний актив за ринковою ціною. Чим швидше та простіше актив можна продати, тим більш ліквідним він є
Фіат	Централізована (паперова) валюта, емітентом якої виступає держава
Майнінг	Видобуток криптовалюти на комп'ютерному устаткуванні
Біткоїн	Перша криптовалюта, проект що передбачає пірингову платіжну систему
Альткоїн	Будь-яка альтернативна біткоїну криптовалюта
Стейблкоїн	Криптовалюта, яка відповідає 1:1 котируванню її валютній вартості

Для більш глибокого аналізу основних криптовалют рекомендується виокремити наступні характеристики для їх класифікації (табл. 1.2).

Таблиця 1.2.

Класифікація криптовалют

Ознака	Напрями класифікації
За джерелом надходження	<ul style="list-style-type: none"> – внаслідок процесу майнінга; – через операції купівлі-продажу; – шляхом обміну.
За цільовим призначенням	<ul style="list-style-type: none"> – для зберігання; – з метою подальшого використання.
За видами	<ul style="list-style-type: none"> крипто-транзакція (включає в себе основні функції грошей); крипто-паливо (зокрема, смарт-контракти); крипто-ваучер (до прикладу - стейблкоїни)

Серед найбільш поширених криптовалют виділяються біткоїни (в англійській мові - bitcoin), альткоїни (також відомі як USDT або TETHER) та ефіри (відомі як ether чи Ethereum). В окремих випадках прибуток з певних криптовалют може залежати від доходу від біткоїнів. Оскільки біткоїн є першою та основною криптовалютою, він майже завжди визначає тон ринку, впливаючи на рух певних монет у пропорційному порядку при зростанні чи зменшенні вартості біткоїну. Метою трейдера є усвідомлення цих закономірностей та використання їх для досягнення прибуткових результатів.

Альткоїни охоплюють усі криптовалютні одиниці, виключаючи біткоїн. Зокрема, токени представляють собою унікальне відгалуження від біткоїна та інших альткоїнів. Основна відмінність tokenів полягає в тому, що вони не можуть існувати автономно, оскільки їх створено поверх існуючого блокчейну іншої криптовалюти, і вони не мають власного блокчейну. Наприклад, токеном є tether (USDT), відмінністю якого є його майже точне відповідання долару США в співвідношенні майже 1:1 [3]. Цей токен також вирізняється низькою волатильністю завдяки тому, що 20% кожного випущеного віртуального долара забезпечується резервами в доларах США на банківському рахунку компанії Tether Limited. Такий умовний "золотий стандарт" із заміною золота на долар

США [3] визначається як важливий аспект цього перспективного та цікавого проекту. Tether, або Тизер, відзначається своєю роллю стейблкоїна, представляючи криптовалюту, яка базується на фіатній валюті.

Базуючись на цьому, розглянемо основні операції з криптовалютами, до яких відносяться: купівля-продаж, майнінг, обмін та інвестування.

Існує кілька популярних методів інвестування в криптовалюту. Перший - це придбання криптоактивів та формування криптовалютного портфеля в очікуванні подальшого зростання цін на конкретні монети. Цей підхід відноситься до традиційного типу інвестування, де інвестор купує актив за низькою ціною, сподіваючись продати його за вищою. Другий метод - це так звані біржові спекуляції, які зазвичай здійснюють трейдери. Інвестори часто довіряють свій капітал трейдерам, отримуючи дивіденди через умовний період.

Одним з основних криптовалютних активів є біткоїн, який складає приблизно 70% всієї капіталізації криптовалютного ринку. Значний ріст вартості цієї монети зумовлений різними факторами, серед яких основним є попит.

Майнінг не лише передбачає володіння криптофермою, але й включає в себе використання спеціальних алгоритмів, які дозволяють отримувати винагороду від платформи (криптовалюти), на якій майнер працює. Майнер здійснює конкретну роботу для платформи та отримує винагороду у вигляді криптовалютних монет. Цей процес вимагає від майнера не лише технічних навичок у володінні обладнанням, але й розуміння використовуваних алгоритмів та ефективних стратегій для максимізації прибутку від майнінгу.

Приблизно у 2017 році галузь майнінгу пережила свій високий пік. Відкриття майнінгових ферм в цей час могло призвести до значних прибутків, проте лише на короткостроковий період. Зі зростанням цін на біткоїн та інші альткоїни через збільшення попиту, винагорода за майнінг стала значно меншою, ніж раніше. Наприклад, якщо в 2017 році невелика ферма могла забезпечити власника прибутком від 1500 доларів на день, майнінг ефіру (ETH) при піковій ціні 1440 доларів США за монету, то у 2022 році цей показник різко знизився внаслідок вибуху цін на криптовалюти в 2017 році. У кризових умовах,

кількість зароблених монет за день зменшилася до приблизно 0,001-0,3 ефірів (це приблизні значення). Зараз майнінг залишається прибутковим лише для власників великих ферм, які в основному розташовані в Азії. Китай, зокрема, виступає однією з провідних країн у світі для індустрії майнінгу.

Обмін криптовалюти можна реалізувати кількома методами: використовуючи обмінник криптовалюти або завдяки біржі. На сьогоднішній день обмінники криптовалюти доступні в майже кожному великому місті, або можна скористатися цією можливістю в Інтернеті, використовуючи спеціалізовані веб-сайти, не обов'язково біржі.

Можливість вільного обміну криптовалют на фіатні гроші відкриває широкі перспективи не тільки для звичайних громадян, але й для інвесторів. Процес обміну, хоча в певному сенсі може бути визнаний не зовсім легітим, насправді відсутність регуляторних механізмів не забороняє цю діяльність. Однак це робить її небезпечною як для покупців, так і для продавців криптовалюти, оскільки їхні права інколи залишаються незахищеними на державному рівні. Захист прав споживачів в даному контексті ще не повністю врегульований.

Інвестори в основному спираються на фундаментальний аналіз у своїх угодах, хоча застосування технічного аналізу також є важливим для визначення рівнів цін. Трейдерам часто доводиться використовувати різноманітні індикатори та інші можливості, які надає технічний аналіз. Загалом ідея технічного аналізу полягає в використанні фундаментальних факторів, що впливають на ринок, але ці фактори відображаються на графіках. Це надає більш точних даних для розуміння того, в якому обсязі, в якому напрямку та як стрімко рухатиметься ціна. Дані, які використовуються як на графіках у технічному аналізі, так і в фундаментальному, включають в себе вплив попиту та пропозиції.

Узагальнюючи, криптовалюта є цифровим активом, який можна використовувати зі спекулятивними цілями. Стати інвестором у криптовалюту можна просто купивши її, але головне питання - коли це буде найвигідніше? Важливо розуміти, яким проектом є дана криптовалюта, що стоїть за нею, як

може змінюватися її ціна (волатильність курсу, передбачувана технічним та фундаментальним аналізом) та як ефективно користуватися інструментами та функціоналом, які надає криптовалютна біржа. Комбінація цих даних обіцяє успіх у світі криптовалют.

Галузь криптовалют стрімко та динамічно розвивається, і все більше укріплює свою вагому позицію на глобальному фінансовому ринку. Протягом останніх кількох років капіталізація криптовалютного ринку сягнула кількох трильйонів доларів.

Ринок криптовалют розглядається як відносно нова складова світового фінансового сегменту, яка формувалася в процесі глобального розвитку людства, технологій та інновацій. Цей процес почався на початку ХХ століття і базується на обігу віртуальних валют, сформованих завдяки технології блокчейн. Традиційна структура фінансового ринку зазнала перетворень у зв'язку з активною модернізацією економічних процесів. Цю еволюцію можна представити схематично (рис. 1.1).

На представленому рисунку можна спостерігати, що криптовалюта подібна до умовної бульбашки, яка не має чіткої приналежності до конкретного ринку. Вона спокійно існує, формуючи власний ринок з унікальними особливостями та цінностями. Це пояснюється тим, що вітчизняні теоретики визначають її як нематеріальне благо, тоді як зарубіжні дослідники трактують її різноманітно: як цінний папір чи як окрему валюту. Ставлення різних країн до криптовалюти подано в таблиці 1.3.

Визнання криптовалюти як нематеріального блага чи виду валюти варіюється в залежності від країни. Деякі держави, такі як Японія та Швейцарія, регулюють криптовалюту як законний засіб платежу, дозволяючи її використання для різних трансакцій та операцій відповідно до місцевого законодавства. У інших країнах, наприклад у США та Китаї, криптовалюту частіше розглядають як нематеріальне благо або цифровий актив, що підлягає регулюванню як інвестиційний інструмент або цифровий товар. Не всі країни прийняли чітку позицію стосовно статусу криптовалюти, і деякі можуть

знаходиться в процесі розробки відповідної регуляторної рамки або залишатися в стані невизначеності. Таким чином, статус криптовалюти як нематеріального блага чи виду валюти визначається конкретними політичними, економічними та правовими умовами кожної окремої країни.

Рис. 1.1. Трансформація фінансового ринку

Отже, при переході на грошовий ринок, важливо акцентувати увагу на основних відмінностях між традиційними грошима та криптовалютою, виходячи з класичних функцій грошей. Гроші традиційно є загальноекономічною категорією, що представляє собою конкретний товар, який виступає як загальний еквівалент для обміну іншими товарами або як засіб розрахунку за матеріальну чи нематеріальну продукцію. Вони функціонують як засіб обігу, отримують підтримку від банків, загальнодержавних та міжнародних інституцій, мають виняткову, іноді абсолютну ліквідність і піддаються регулюванню державою[18].

Криптовалюта, як засіб обігу, опосередковано використовується через обмінні пункти та біржі. Окрім цього, серед основних відмінностей від традиційних грошей можна виокремити наступні аспекти:

- вищий рівень волатильності, що робить їхні курсові коливання більш суттєвими;
- нижча ліквідність порівняно з традиційними грошима, що може впливати на швидкість та легкість їх обміну;
- криптовалюти не отримали офіційного визнання в деяких країнах та не мають статусу законного платіжного засобу, що призводить до обмежень їхнього використання в певних юрисдикціях [15].

Таблиця 1.3

Порівняльна характеристика функцій грошей та криптовалют

Класичні функції грошей	Звичайні гроші	Криптовалюта
Міри вартості	Гроші дозволяють точно вимірювати параметр ціни на товар	Стейблкоїни, які відповідають 1:1 їх валютному еквіваленту, можуть виконувати цю функцію в повній мірі
Засіб обігу	Забезпечують обіг товарів, беручи на себе роль посередника в їх обміні	У випадках, коли криптовалюта визнається певною державою, вона може брати на себе цю функцію
Засіб заощадження	Гроші, тимчасово виведені з обігу, нагромаджуються, утворюючи умовний скарб	Нагромадження певних монет також можна назвати утворенням умовного скарбу
Засіб платежу	Погашення грошима різного роду боргових зобов'язань	Існування криптовалютних бірж дозволяє виконувати цю функцію
Світові гроші	Зовнішньоторговельні операції, надання міжнародних кредитів та інші угоди	Оплата товарів криптовалютою на міжнародному рівні

Таким чином, криптовалюта може виконувати ряд класичних функцій грошей, особливо у випадках, коли вона визнана та підтримується певною державою чи міжнародними структурами.

У сучасному світі криптовалюту можна використовувати як звичайні гроші, використовуючи передові технології, такі як безконтактна оплата (раупасс) та інші інноваційні методи. Для такого використання необхідно мати

монети в електронному гаманці, який може функціонувати у режимі "гарячого" або "холодного" [70].

В електронних гаманцях, що працюють в режимі "гарячого" (онлайн), зберігаються всі дані про криптовалюту, включаючи історію транзакцій, завдяки використанню технології блокчейн. Гарячі гаманці призначені для здійснення розрахунків та миттєвого доступу до активів.

Натомість "холодний" гаманець може бути представлений як фізичний пристрій чи листок паперу із записом специфічного коду, складеного із символів, букв та цифр. Цей тип гаманця призначений для зберігання криптоактивів. Унікальність коду полягає в тому, що лише володіючи ним, можна отримати доступ до цифрового активу. Важливо відзначити, що здійснення транзакцій у світі криптовалют вимагає особливої обережності, оскільки введення невірної коду гаманця може призвести до невідворотної втрати криптоактивів, що є недоліком, зумовленим децентралізованістю цієї системи. Відмінити транзакцію також неможливо.

На підставі цього, важливо відзначити ключові переваги криптовалюти порівняно з традиційними фіатними грошима:

1. **Безконтактна оплата:** Криптовалюта дозволяє здійснювати оплату без фізичного обігу готівки, забезпечуючи можливість електронних розрахунків. Фізично криптовалюту можна уявити у формі "холодних" гаманців, що нагадують звичайні флешки.

2. **Зручність для користувачів:** Використання криптовалюти усуває потребу носити при собі значну суму готівки для здійснення покупок та проведення розрахунків.

3. **Менший ризик втрати:** Зокрема для "холодних" гаманців, що слугують інструментами для зберігання шифрованих даних, що забезпечує більший рівень безпеки.

4. **Відносна стійкість до інфляції:** Обмежена емісія криптовалюти сприяє збереженню її вартості та відсутності великих коливань, що часто пов'язано з інфляцією.

5. **Демократичність:** Можливість внесення змін в ланцюжок блокчейнів, що вимагає згоди більшості користувачів мережі, покращує демократичні аспекти криптовалют.

6. **Децентралізація:** Обмежена емісія, а також відсутність єдиного регуляторного інституту, роблять криптовалюту децентралізованою та незалежною від впливу конкретних організацій чи держав.

Ці переваги допомагають сучасним користувачам більш ефективно використовувати криптовалюту як альтернативний фінансовий інструмент.

У контексті аналізу криптовалют, важливо відзначити певні недоліки, які впливають на сприйняття та функціонування цього фінансового інструменту. Зокрема, серед недоліків варто визначити наступні аспекти:

1. **Скептичне ставлення:** Вважається, що криптовалюта часто сприймається як фінансова бульбашка, що може обернутися обмеженою довірою до емітентів. Брак гарантій та необхідність особистої відповідальності кожного учасника системи сприяють формуванню скептичного погляду на цей вид активу. Також, існує суперечлива репутація, яка може впливати на сприйняття криптовалют серед громадськості.

2. **Висока волатильність:** Криптовалюта відрізняється високим рівнем волатильності, що означає значні коливання її вартості в межах короткого періоду часу, навіть протягом одного дня. Це може становити ризик для інвесторів та обмежувати її використання у ролі стабільного фінансового інструменту.

3. **Піддатливість маніпуляціям:** Високий рівень концентрації криптовалютних активів у власності обмеженої кількості учасників (китів) може призвести до можливості маніпулювання ринком та курсом конкретних монет. Дії цих учасників, разом із здатністю маніпулювати інформаційним фоном, можуть впливати на загальну динаміку ринку.

4. **Ризик заборони з боку держави:** Криптовалюта стикається з потенційним ризиком заборони або обмеження її використання державними органами. Відсутність чіткої регуляторної бази і можливість використання

криптовалют у сумнівних або незаконних операціях можуть стати причиною державного втручання.

Врахування цих факторів є ключовим при розгляді перспектив та ризиків використання криптовалют у сучасному фінансовому середовищі.

1. Усупереч вищезазначеним недолікам, галузь криптовалют визначається неабияким різноманіттям можливостей та перспектив для власного розвитку, серед яких варто висвітлити наступні ключові аспекти:

2. Відносно нова індустрія: Криптовалютна галузь представляє собою відносно нове явище у сфері фінансів та технологій. Завдяки надзвичайній динаміці та інноваційному підходу, ця індустрія активно привертає увагу та має потенціал для створення нових ефективних рішень.

3. Боротьба з недосконалістю банківської системи: Криптовалюти виступають альтернативою традиційній банківській системі, пропонуючи рішення для подолання її недосконалостей. Децентралізована природа криптовалют викликає інтерес серед тих, хто прагне уникнути втручання та обмежень банків.

4. Низька комісія: Однією з привабливих особливостей криптовалют є можливість проводити транзакції з низькою комісією порівняно з традиційними банківськими операціями. Це може значно зменшити фінансові витрати для користувачів та бізнесу.

5. Прозорість транзакцій: Технологія блокчейн, яка лежить в основі більшості криптовалют, забезпечує високий рівень прозорості та недоступність для маніпуляцій у сфері транзакцій. Кожна операція відображається у глобальній системі, що підвищує відповідальність та довіру.

6. Технологічність системи, швидкість передачі інформації: Криптовалюти привертають увагу своєю технологічністю та швидкістю передачі інформації. Застосування сучасних технологій, таких як блокчейн, дозволяє реалізовувати швидкі та безпечні транзакції, виключаючи посередників.

7. Ці аспекти вказують на значний потенціал криптовалют та їхню можливість революціонізувати сучасну фінансову та технологічну сфери [31].

Протягом останніх років спостерігається суттєвий ріст криптовалютного ринку взагалі. Вплив державних регуляторів на цей ринок також зростає, і подальші аспекти цього впливу будуть розглянуті докладніше. Запуск нових проектів на основі блокчейн-технологій призводить до різноманітних наслідків, що охоплюють як позитивні, так і негативні аспекти. Зменшення регулювання з боку державних інститутів в галузі грошей робить їх обіг більш демократичним.

Визначальним чинником формування цін на криптовалютному ринку є взаємодія попиту та пропозиції. Корпоративний сектор демонструє поступове зростання інтересу до криптовалют, а відсутність тісного державного контролю допомагає підприємствам ефективно вести свій бізнес. Проте, цей процес також несе в собі як позитивні, так і негативні наслідки.

Наскільки відзначено в попередніх розділах, ключовою рисою криптовалют є їхній децентралізований характер, який впливає на обмеження державного регулювання. Незважаючи на це, кожна країна, що прагне впорядкувати цю галузь на своєму фінансовому ринку, намагається здійснити регуляцію, включаючи нормативний рівень.

Зазначені у табл. 1.4 країни поділяються за ступенем прийняття криптовалют. Так, Сполучені Штати, Канада, країни Європейського союзу та Бразилія відзначаються сприятливим статусом, що дозволяє вільне використання криптовалют. У той час як Китай, Росія та Індія обмежують використання, а в деяких випадках навіть забороняють. Південна Корея та Японія є прикладами країн, де криптовалюти можуть використовуватися в обмеженому обсязі. Австралія також входить до категорії країн із сприятливим статусом.

Фінансовий регулятор США SEC (U.S. Securities and Exchange Commission) є визначним учасником у сфері фінансового моніторингу криптовалюти, і його вплив на цей ринок стає дедалі значущим [70]. Останні роки SEC активно демонструє бажання зайняти ключову позицію у регулюванні криптовалютної індустрії, і йому це, здається, вдається. У контексті українських інституцій та дослідницьких центрів за останні роки виникла тенденція вбачати криптовалюту як нематеріальне благо та цифровий актив.

Таблиця 1.4.

Розподіл країн світу за правовим статусом криптовалют [36]

Правовий статус	Країни	Особливості
Вільне використання	Японія, Швейцарія	Офіційно прирівняні до іноземних валют, усі бажаючі можуть використати можливість прийняти в розрахунок або розрахуватися криптовалютою, але вони не є законним засобом платежу.
Обмежено	Ангола, Аргентина, Танзанія, Зімбабве, Канада, Бразилія, Чилі, Венесуела, Киргизстан, Узбекистан, ОАЕ, Ізраїль, Саудівська Аравія, Південна Корея, Сінгапур, Філіппіни, Таїланд, Чехія, Австрія, Німеччина, Естонія, Швеція, Норвегія, Австралія, Нова Зеландія, США.	В більшості випадків державні структури відносяться до криптовалюти з деяким побоюванням. В основному країни з даного сегменту знаходяться на шляху до пошуку компромісу щодо їх використання.
Заборонено	Алжир, Єгипет, Марокко, Нігерія, Мексика, Болівія, Колумбія, Еквадор, російська Федерація, Великобританія, Індія, Сінгапур, Нігерія, Китай	Операції з криптовалютами заборонені на державному рівні. Накладення санкцій у вигляді штрафів, або навіть позбавлення волі.

Нещодавно в Україні відзначився прогрес у регулюванні цієї галузі завдяки розробці проекту закону про віртуальні активи [19]. Цей закон визнавав криптовалюту як віртуальний актив, проте йому бракувало повноцінних механізмів для розв'язання виникаючих питань. Зазначимо, що цей закон став першим національним актом, який на державному рівні визнавав криптовалюту та уявляв її як нематеріальне благо.

Отже, впродовж останніх кількох років ключовим кроком у сфері державного регулювання криптовалюти в Україні став прийнятий у 2021 році проект закону №3637 «Про віртуальні активи» [37]. Цей закон визначає правовий статус криптовалют та встановлює основні принципи їх обігу в країні.

Однак, серед питань, що потребують негайного вирішення,

виокремлюються функції регулювання криптовалютних операцій державними органами. Це актуальне питання, яке потребує компетентного та ефективного підходу [20].

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку виконує ключову функцію регулювання процесів здійснення операцій з криптовалютами та ліцензування криптобірж і криптообмінників, сприяючи тим самим умовній легалізації криптовалютної діяльності. Однією з головних функцій, які забезпечують цю діяльність, є визнання токенів фінансовими інструментами.

Комісія активно регулює обмін, купівлю та продаж криптовалюти через спеціалізовані обмінники, а також координує торгівлю на біржах, включаючи конвертацію криптовалюти у фіат і навпаки. Також вона надає можливість для здійснення первинного розміщення монет (ICO) та використання токенів для залучення фінансування, реалізуючи таким чином широкий спектр функцій в області криптовалютної регуляторної політики.

Національна служба фінансового моніторингу активно взяла на себе важливу функцію регулювання фінансового моніторингу та контролю за діяльністю криптобірж в Україні. Це визначається важливістю створення ефективного механізму контролю за операціями з криптовалютами для запобігання можливому використанню їх для незаконних цілей, таких як легалізація доходів злочинної діяльності чи фінансування тероризму.

У свою чергу, Державна фіскальна служба вирішила підкреслити важливість забезпечення процесів декларування та сплати податків з отриманого доходу від операцій з криптовалютами. Це становить крок до розбудови прозорості фінансової системи та надає державі можливість ефективно контролювати потоки криптовалютного капіталу.

Україна, яка колись слідувала за розвитком криптовалют зі сторони, тепер активно адаптує свою законодавчу базу до вимог сучасності. Проект закону №3637 "Про віртуальні активи" відображає початок активного

регулювання криптовалютної сфери, що є кроком вперед у визнанні криптовалют як нематеріального блага.

Застосування блокчейн технологій на державному рівні вирішує питання зберігання та передачі інформації, забезпечуючи безпеку та прозорість. Використання криптовалют у фінансових операціях стає більш актуальним, а з розвитком законодавчого базису виникає можливість зменшити обмеження та стимулювати розвиток інновацій.

Щодо інвестицій у криптовалюту, важливо враховувати природу проекту, його ринкову ситуацію та потенційні перешкоди. Наведені аргументи за вигідність інвестування в криптовалюту в Україні підкреслюють унікальні можливості, які надаються цією новаторською сферою для країни. Інтеграція широкого кола фахівців з криптовалютної галузі та активне залучення людей можуть стати ключовими для успішного розвитку цього сегменту економіки.

Таким чином, за результатами виконання першого розділу, який був присвячений теоретичним засадам формування системи сучасних інструментів інвестування та криптовалют, проведено аналіз та узагальнення актуальних теоретичних концепцій щодо розвитку фінансового ринку. З'ясовано та обґрунтовано теоретичні засади формування системи інструментів інвестування в умовах сучасного фінансового середовища. Особлива увага приділена аспектам криптовалют, їхньому впливу на інвестиційний процес та теоретичним аспектам їхнього використання. Зазначений аналіз поклав основу для розгортання дослідження в другому розділі, де буде надано організаційно-економічну характеристику та аналіз інвестиційної діяльності ПАТ АБ «Укргазбанк». Здобуті теоретичні знання про інструменти інвестування та криптовалюту будуть використані для більш глибокого розуміння практичних аспектів інвестицій в банківському секторі, зокрема в Укргазбанку.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК»

2.1. Організаційно-економічна характеристика ПАТ АБ «Укргазбанк»

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи магістра є ПАТ АБ «Укргазбанк» – один з системно важливих банків в Україні. Власником істотної участі в Банку є держава Україна в особі Міністерства фінансів України, якій належить 94,9% у статутному капіталі АБ «Укргазбанк», набуття істотної участі якою відбулось відповідно до чинного законодавства України. Протягом 2022 року змін у складі власників істотної участі в Банку не відбувалось.

На початку 2022 року рейтингове агентство IBI-Rating підтвердило кредитний рейтинг АБ «Укргазбанк» на рівні uaAA зі зміною прогнозу рейтингу зі «стабільного» на «у розвитку». Рейтинг надійності банківських вкладів підтверджено на рівні «5+» (відмінна надійність). Банк також здобув перемогу у номінації «Ощадний банк для бізнесу» рейтингу «Банки 2022 року», що був проведений «Фінансовим клубом» та видавництвом «Юридична практика», а також у номінації «Ощадний вклад» щорічного проекту «50 провідних банків України».

Банк здійснює свою діяльність у відповідності до Зasad стратегічного реформування державного банківського сектору (стратегічних принципів) (далі – Засади), Стратегії АБ «Укргазбанк» на 2021-2023 роки (далі – Стратегія), Основних напрямів діяльності АБ «Укргазбанк» на 2022-2023 роки (далі – Напрями).

Стратегією передбачається створення інвестиційно привабливого банку з максимальною вартістю та подальшим виходом Держави з капіталу Банку шляхом приватизації. Банк спрямовуватиме свої зусилля на зміцнення сильних

сторін та позиції Банку на ринку з метою використання нових можливостей у сфері бізнесу, забезпечуючи при цьому сталий рівень прибутковості в порівнянні з найкращими гравцями на ринку. У листопаді 2021 року Рада Міжнародної фінансової корпорації (далі – МФК), що входить до Групи Світового банку, прийняла рішення щодо надання кредиту АБ «Укргазбанк» з опцією конвертації в капітал.

Банк планує утримати свої позиції за 3-ма ключовими бізнес-напрямами: малий та середній бізнес, корпоративний банкінг, роздрібний бізнес та альтернативні канали продажів.

Корпоративне управління являє собою систему відносин між органами управління Банку (загальні збори акціонерів Банку та Правління) та контролю (Наглядова рада та Ревізійна комісія) Банку, а також зацікавленими особами, створену з метою забезпечення ефективної діяльності Банку, включаючи визначення стратегічних цілей діяльності Банку, шляхів їх досягнення та контроль за їх реалізацією.

Корпоративне управління в АБ «Укргазбанк» здійснюється у відповідності до законодавства України, насамперед, норм Цивільного та Господарського кодексів, Законів України «Про банки і банківську діяльність», «Про акціонерні товариства», «Про цінні папери та фондовий ринок», інших законів, нормативно-правових актів Національного банку України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Статуту, Кодексу корпоративного управління банку, рішень загальних зборів учасників (акціонерів), Наглядової ради та Правління банку.

Основними методами здійснення корпоративного управління у Банку є:

- раціональний і чіткий розподіл повноважень між органами управління та контролю, організація їх ефективної діяльності;

- визначення стратегічних цілей діяльності Банку та контроль за їх реалізацією (включаючи формування ефективних систем планування, управління банківськими ризиками та внутрішній контроль);

- контроль за запобіганням, виявленням та врегулюванням конфліктів інтересів, які можуть виникнути між акціонерами, членами Наглядової ради, членами Правління, працівниками, кредиторами, вкладниками, іншими клієнтами та контрагентами;

- визначення правил та процедур, що забезпечують дотримання принципів професійної етики;

- визначення порядку та контролю за розкриттям інформації про Банк.

Планується збільшення клієнтської бази за рахунок розвитку альтернативних каналів продажів, впровадження цифрових рішень, розвиток транзакційного банкінгу, оптимізації кредитних процесів, покращення бізнес-аналітики, створення цільових клієнтських продуктів та програм, підвищення уваги до мікро сегменту, активізації існуючої клієнтської бази.

Корпоративний банкінг наразі є найбільшим сегментом Банку за обсягом бізнесу. Банк спрямовуватиме свою діяльність на збільшені частки приватного сектору та зменшення долі підприємств державного сектору. В корпоративному сегменті банк також розвиватиме транзакційний банкінг шляхом збільшення обсягу транзакцій з використанням документарних акредитивів, гарантій/резервних акредитивів, документарних інкасо, договорів торговельного кредиту тощо.

Банк планує збільшення клієнтської бази шляхом залучення економічно активного населення працездатного віку. Будуть впроваджені цифрові рішення, у тому числі концепція Open Banking. За рахунок власного процесінгового центру, існує можливість здійснення швидких налаштувань та таргетування карткових продуктів. Планується тісна синергія з малим та середнім бізнесом та корпоративним банкінгом за зарплатними проектами.

АБ «Укргазбанк» входить до групи банків з державною часткою за посідає 4 місце за розміром активів.

До послуг клієнтів станом на 01.01.2023 у 162 населених пунктах України представлено 278 діючих точок продажів АБ «Укргазбанк». Активи

Банку станом на 01.01.2023 склали 142,7 млрд. грн., збільшившись за 2022 рік на 23,6 млрд. грн. або на 20%.

Станом на 01.01.2023 кредитний портфель еко-продуктів та інші зобов'язання з кредитування Банку становить 19,6 млрд. грн. Банк дотримується встановлених цілей щодо виходу Держави з капіталу. У 2022 році виконано всі індикативні умови Меморандуму про взаєморозуміння між Міністерством фінансів України, Банком та Міжнародною фінансовою корпорацією щодо підтримки приватизації (продажу) Банку, в частині умов, що залежать від Банку. А вже на початку 2023 року відбулося підписання кредитної угоди між Міністерством фінансів України, Міжнародною фінансовою корпорацією та АБ «Укргазбанк» щодо надання позики у розмірі 30 млн. євро. Кредит надається строком на п'ять років для фінансування проектів з енергоефективності та відновлюваної енергетики. Позика створить умови для трансформації банку, оскільки МФК матиме можливість конвертувати позику в частку в капіталі.

Станом на 01.01.2023 кількість клієнтів Банку становить 2 342 тисяч, у тому числі: 2 264 тисяч – клієнти роздрібного бізнесу, 71,5 тисячі – клієнти малого та середнього бізнесу, 6,8 тисяч – корпоративні клієнти.

На 01.01.2023 в обігу перебуває близько 2 061 тисяч платіжних карток, емітованих АБ «Укргазбанк», із них активних близько 482 тисячі.

Банк здійснює свою діяльність відповідно до Зasad стратегічного реформування державного банківського сектору (стратегічних принципів), Стратегії АБ «Укргазбанк» на 2021-2023 роки, Основних напрямів діяльності АБ «Укргазбанк» на 2022-2023 роки. Стратегічна діяльність на 2023 рік передбачає подальше становлення Банку як інвестиційно привабливої фінансової установи за рахунок реалізації ініціатив, які дозволять Банку вийти на новий рівень конкурентоспроможності. Нарощування масштабу бізнесу, підвищення прибутковості та ефективності – ключове завдання для Банку. При цьому Банк спрямовуватиме свою діяльність на посилення гнучкості, швидкості та клієнтоорієнтованості, впроваджуючи нові технології, у тому

числі концепцію Open Banking. Це створить додаткову вартість Банку та сприятиме його подальшій приватизації.

Організаційна структура АБ «Укргазбанк» затверджена рішенням Наглядової ради АБ «Укргазбанк», наведена в додатку А.

Банки виступають посередниками між тими, хто має у своєму розпорядженні тимчасово вільні кошти, і тими, хто в них бідує. Метою й рушійним мотивом здійснення такого посередництва є одержання банківського прибутку.

2.2. Аналіз фінансової звітності ПАТ АБ «Укргазбанк»

Існує безліч різних класифікацій ресурсів комерційних банків, побудованих на основі певних критеріїв, однак всі вони не позбавлені певних умовностей. По своєму економічному змісті ресурси комерційних банків досить різноманітні. Власні кошти комерційних банків складаються зі статутного фонду, а також утворених у процесі банківської діяльності резервного й іншого фондів. До власних коштів прирівнюється прибуток, що до її розподілу перебувають в обороті комерційного банку й використовується як банківський ресурс.

Тимчасово вільні кошти бюджетів на рахунках у комерційному банку (якщо він залучається до касового виконання державного бюджету) утворюються в результаті їхнього поточного виконання, тобто від моменту надходження доходів на рахунки в банку до моменту їхнього використання.

Банківським ресурсом є кошти клієнтів на рахунках у комерційному банку й кошти в розрахунках: залишки коштів на розрахункових і поточних рахунках підприємств, організацій й установ всіх форм власності; залишки фондів економічного стимулювання й спеціального призначення клієнтів, що зберігаються в банку на окремих рахунках; кошти, депоновані з метою забезпечення гарантії платежу при акредитивній формі розрахунків.

Ресурсами комерційних банків є також кредити, надані іншими банками, включаючи іноземні, а також кошти інших банків, що перебувають на їхніх кореспондентських рахунках у комерційному банку.

Ресурси комерційного банку можна класифікувати по можливості прогнозування їхньої величини. До ресурсів прямого прогнозування відносять фонди банку й нерозподілений прибуток. Непрямому прогнозуванню підлягають кошти в розрахунках, залишки тимчасово вільних коштів на розрахункових рахунках підприємств й організацій, деякі інші джерела банківських ресурсів.

До складу власних ресурсів включаються кошти фондів комерційного банку, утворених при його створенні за рахунок коштів засновників (акціонерів), а згодом за рахунок відрахувань від прибутку й при необхідності додаткового випуску акцій. До них ставиться й нерозподілений прибуток комерційного банку.

Власні ресурси - лише відправна крапка для організації банківської справи і їхня роль у більшій мері зводиться до гарантування прибутковості й фінансової стабільності комерційного банку. Для оперативного задоволення своїх потреб у додаткових ресурсах комерційний банк звертається до інших комерційних банків, Національному банку або здійснює емісію певних цінних паперів.

Суть цієї операції складається в мобілізації комерційними банками коштів замість видачі кредиторам певних цінних паперів.

Структура ресурсів ПАТ «Укргазбанк» представлена в додатку В. Основними джерелами фінансування діяльності ПАТ «Укргазбанк» є власний капітал, кошти залучені від фізичних і юридичних осіб, а також кошти, залучені на внутрішньому та зовнішньому ринках капіталів.

Джерела та порядок формування власного капіталу комерційного банку визначаються різними фінансовими операціями та стратегіями, що дозволяють банку забезпечити необхідний рівень капіталу для виконання його функцій та відповідності регуляторним вимогам. Основними джерелами та

порядком формування власного капіталу можуть бути представлені статутним капіталом, резерви та нерозподілений прибуток, емісійний дохід, результат від операцій з акціонерами та інше.

Власний капітал визначає фінансову стійкість банку та його здатність витримувати різноманітні ризики та стрес-ситуації в економіці. Формування цього капіталу є ключовою частиною стратегії управління фінансовими ресурсами банку. Структура капіталу ПАТ «Укргазбанк» представлена в додатку Д.

Структура та динаміка зобов'язань та капіталу ПАТ «Укргазбанк» за 2021-2023 рр. наведено в додатку Е. Аналіз структури та динаміки капіталу банку показав що станом на 01.01.2023 р. капітал ПАТ «Укргазбанк» складався на 94,7% із зобов'язань банку і на 5,3% власного капіталу. Сукупні зобов'язання за аналізований період зменшились порівняно з 01.01.2021 на 7,1%. Дана зміна зобов'язань обумовлена скороченням коштів клієнтів, а саме коштів юридичних осіб та збільшенням заборгованості перед Національним Банком.

Власний капітал банку протягом періоду дослідження, зменшився на 1632,7 млн. грн. і на початок 2023 року складає 6916,1 млн. грн., що обумовлено збільшенням відрахувань до резервів. Збільшення відрахувань до резервів є стратегічним рішенням банку для забезпечення фінансової стабільності та відповідності регулятивним вимогам у змінних економічних та фінансових умовах.

Станом на 31 грудня 2022 року випущений статутний капітал складався з 13 836 522 922 простих акцій та 477 078 привілейованих акцій (2021: 13 836 522 922 простих акцій та 477 078 привілейованих акцій) номінальною вартістю 1 грн. кожна.

Прості акції наділяють власників правами участі у загальних зборах акціонерів, отримання дивідендів та, у разі ліквідації Банку, отримувати частину майна Банку або його вартості пропорційно до вартості належних їм акцій Банку в черговості і порядку, передбаченому законодавством України і

статутом Банку. Акціонери-власники привілейованих акцій мають право голосу у окремих випадках згідно статуту та мають право на отримання щорічного фіксованого дивіденду, за винятком випадків, передбачених законодавством.

На рис 2.1. наведено структуру зобов'язань Банку у 2023 році.

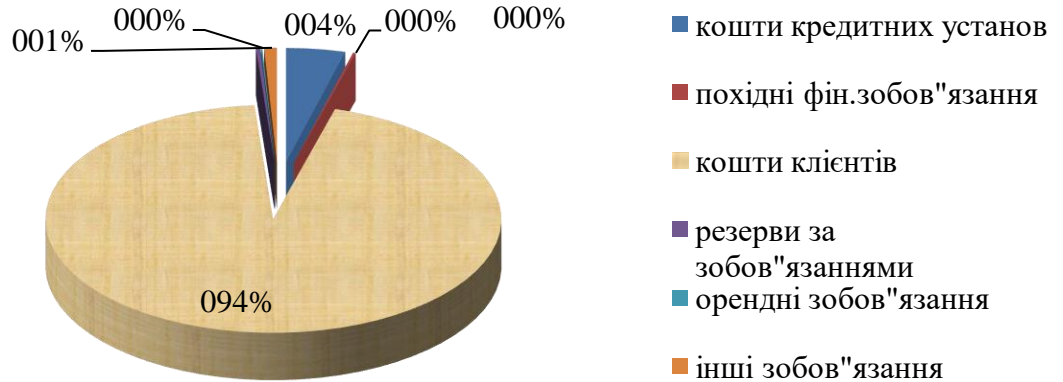

Рис. 2.1. Структура зобов'язань АБ УКРГАЗБАНК станом на 31.12.2023 (%)

Найбільша частка зобов'язань (залучених ресурсів) – кошти клієнтів – у 2022 році – 94,3%.

На рис. 2.2. наведено структуру коштів клієнтів у 2022 році.

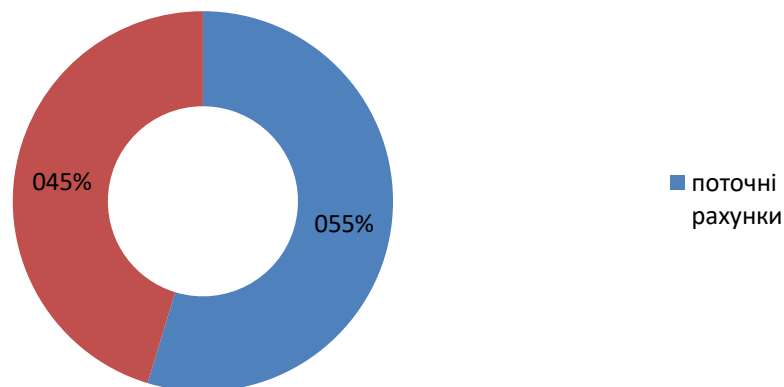

Рис. 2.2. Структура коштів клієнтів Банку у 2022 році (%)

Укргазбанк залучає вільні грошові кошти, головним чином, шляхом виконання депозитних операцій, у процесі яких використовуються різні види банківських рахунків. Депозити бувають до запитання і строкові. Депозити до запитання розміщені у банку на поточному рахунку клієнта. Вони використовуються власниками для здійснення поточних розрахунків з їх господарськими партнерами. За вимогою клієнта кошти з його поточного рахунку у будь-який час можуть вилучатися шляхом видачі готівки, виконання платіжного доручення, оплати чеків або векселів.

Банком для клієнтів корпоративного Банкінгу реалізовано наступний перелік депозитних продуктів:

– «Генеральний депозит» – це гнучкий депозит, що дозволяє розміщувати необмежену кількість строкових депозитів (траншів) з різними умовами (сума, строк, процентна ставка, інше) в рамках одного Генерального депозитного договору, що дає можливість клієнту здійснювати планування власних фінансових потоків, розміщення траншів депозиту на підставі заяв на розміщення траншу, що є невід’ємними частинами Генерального депозитного договору.

– Депозит «Корпоративний овернайт» – депозит, розрахований на клієнтів сегменту корпоративного бізнесу, у яких залишаються кошти на поточному рахунку в Банку на кінець операційного дня.

– Депозит «Стандарт» – класичний депозит без права поповнення та зняття коштів зі сплатою відсотків щомісячно або в кінці строку договору. - Депозит «Бюджетний» – депозит для розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів.

– Депозит «ОСВІТА» – для державних та комунальних вищих навчальних закладів, їх відокремлених структурних підрозділів, державних та комунальних професійно–технічних навчальних закладів, їх відокремлених структурних підрозділів.

– Депозит «Золотий стандарт» – депозит в Банківському золоті з правом поповнення.

– Депозит «Швидкий рух» передбачає розміщення тимчасово вільних коштів клієнтів сегменту корпоративного бізнесу на умовах Банківського вкладу на вимогу.

3) Група кредитних продуктів Банку орієнтована на задоволення потреби корпоративних клієнтів в отриманні кредитних коштів на цільовій, зворотній, платній, строковій та забезпеченій основі для поточної діяльності та інвестиційні цілі. Група формується продуктивним рядом, що включає: (1) інвестиційні продукти, а саме:

- «Фінансування інвестиційний Еко-проектів» орієнтоване на проектне фінансування (інвестиційних проектів в рамках співпраці з IFC у напрямках: впровадження енергоефективних технологій, використання поновлюваних джерел енергії, більш ефективного використання природних ресурсів (ресурсоефективність), зниження шкідливих викидів у навколишнє середовище в т.ч. спрямованих на створення та використання відновлювальних джерел енергії: сонця (СЕС), вітру (ВЕС), гідроенергії (ГЕС), геотермальної (ТЕС/ТЕЦ), відновлювального біоплива (ТЕЦ/котельні), енергії біогазу);

- «Кредитування придбання транспорту, с/г техніки та обладнання»,

- «Кредит на придбання транспорту, с/г техніки та обладнання виробництва Республіки Білорусь»,

- «Фінансовий лізинг» – спрямовані на оновлення активів з зменшенням екологічного впливу на навколишнє середовища за рахунок скорочення витрат на паливо та опосередковано викидів в атмосферу; (2) продукти на поповнення оборотного капіталу, а саме:

– «Кредитування оборотного капіталу»,

– «Кредит під депозит для корпоративних клієнтів»,

- «Овердрафт для корпоративних клієнтів»,
- «Траншева кредитна лінія»,
- «Авалювання простих векселів для фінансування обігових коштів підприємств АПК».

Окремо Банк пропонує профільні кредитні продукти окремим групам клієнтів - органам місцевого самоврядування «Кредитування клієнтів - муніципалітетів».

Джерелами формування ресурсів банку з депозитних джерел є тимчасово вільні кошти юридичних і фізичних осіб, які забезпечують банку ефективну діяльність та є джерелом зростання прибутку. Основними інструментами залучення коштів юридичних і фізичних осіб є строкові депозити, депозити до запитання та ощадні (депозитні) сертифікати.

Банк пропонує корпоративним клієнтам кілька варіантів депозитних рішень.

Строковий депозит – гарантує дохід від розміщення коштів на фіксований строк під фіксовану процентну ставку. Компанії можуть отримати більш гнучкі варіанти для розміщення вільних коштів – «Депозитну лінію плюс».

Для накопичення та поповнення своїх коштів без обмежень протягом строку дії депозитного рахунку, корпоративні клієнти можуть скористатися депозитом з поповненням. Схему виплати процентів та строк розміщення коштів компанії можуть обирати на власний розсуд. Нарахування процентів на залишок коштів на поточному рахунку дає можливість перетворити пасивні залишки у джерела доходів. За наявності овердрафту на поточному рахунку оптимізація фінансових потоків оптимізація фінансових потоків компанії здійснюється за рахунок компенсації витрат на овердрафт нарахованими відсотками.

Банк пропонує приватним особам відкриття та ведення поточного рахунку у національній і іноземній валюті, за якими: приймає і видає готівку,

здійснює безготівкові розрахунки за товари та послуги, комунальні та інші платежі, здійснює переказ коштів. При відкритті депозиту видається безконтактна картка – через яку можна знімати проценти.

Аналіз методів управління депозитами Банку свідчить про їх різноманітність і відповідність сучасним вимогам.

Укргазбанк враховує потреби розвитку малого і середнього бізнесу та необхідність формування суб'єктами власного джерела фінансових ресурсів, тому пропонує їм відкривати наступні депозитні рахунки: «Стандартний вклад», «Комерційний», «Тижневий», «OnLine». Приватним особам Банк пропонує наступні депозити: «Строковий», «Накопичувальний вклад», «Депозитний сертифікат».

Приватний банкінг пропонує широкий вибір вкладів із різноманітними умовами.

Завдяки добре збалансованій стратегії та диверсифікації джерел доходів, банк компенсував негативні наслідки падіння ринкових процентних ставок та звуження спреда валют у стабілізованому українському середовищі.

Формування та розподіл прибутку в комерційному банку є ключовим аспектом його фінансового управління, що визначається комплексним набором стратегій та рішень. Цей процес є важливим елементом фінансової стійкості та конкурентоспроможності банку на ринку. У світлі постійних змін у фінансовому середовищі та регулятивному контексті, ретельне управління прибутком стає вирішальним для досягнення фінансових цілей та забезпечення сталого розвитку банку. В цьому контексті вивчення формування та розподілу прибутку дозволяє отримати унікальний погляд на стратегічне вирішення завдань, пов'язаних із забезпеченням фінансової стабільності та ефективного функціонування банку в умовах сучасного ринкового середовища.

Структура прибутку банку включає в себе розподіл доходів та витрат за різними складовими. Це допомагає визначити, з яких джерел банк отримує прибуток та на що витрачає свої ресурси. Такий аналіз є важливим для

ефективного фінансового управління та прийняття стратегічних рішень, спрямованих на забезпечення сталого розвитку банку на ринку фінансових послуг. Звіт про прибутки, збитки та інший сукупний дохід наведено в додатку Ж. Структура та динаміка прибутку ПАТ «Укргазбанк» наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Структура прибутку ПАТ «Укргазбанк»

	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023	Відхилення	
				абсолютне	%
Процентні доходи	9576,3	8702,1	11566,2	1989,9	20,8%
Процентні витрати	6366,7	3442,5	6571,9	205,3	3,2%
Чистий процентний дохід	3209,6	5259,5	4994,2	1784,6	55,6%
Комісійні доходи	1618,6	2333,6	2327,5	708,8	43,8%
Комісійні витрати	382,7	753,2	906,6	524,0	136,9%
Чистий комісійний дохід	1236,0	1580,4	1420,8	184,8	15,0%
Торгові доходи	397,1	737,3	702,0	305,0	76,8%
Інші операційні доходи	364,4	219,4	347,9	-16,5	-4,5%
Інші доходи	83,7	112,9	53,6	-30,1	-36,0%
Відрахування до резервів	5290,8	7909,5	7518,6	2227,8	42,1%
Адміністративні витрати	1356,4	-408,8	7223,9	5867,6	432,6%
Прибуток до оподаткування	3422,9	3632,9	4293,8	870,9	25,4%
Витрати з податку на прибуток	4779,3	3224,1	11517,7	6738,4	141,0%
Прибуток /(збиток) після оподаткування	511,5	4685,4	-3999,1	-4510,6	-881,8%

Аналізуючи таблицю 2.1, можемо помітити що процентні доходи відзначаються зростанням на 20,8% від 2021 року до 2023 року, що свідчить про позитивну динаміку у генерації прибуткових операцій. Зафіксовано помітне зростання процентних витрат на 3,2%, що може вплинути на чистий процентний дохід. Чистий процентний дохід в свою чергу збільшився на 55,6%, що свідчить про ефективність управління процентними операціями. Комісійні доходи показують стабільний ріст на 43,8%, що свідчить про позитивну динаміку у сфері комісійних операцій. Відзначається значуще збільшення по комісійним витратам на 136,9%, що може вимагати уваги до ефективності управління цим сегментом. Суттєво зростають адміністративні витрати на 432,6%, що може вказувати на необхідність оптимізації

адміністративних витрат. Прибуток /(збиток) після оподаткування відзначається великим від'ємним відхиленням в 2023 році. Це може бути результатом значних витрат та відрахувань.

Загальною тенденцією є позитивне зростання доходів, проте деякі витрати, зокрема адміністративні та витрати на податок на прибуток, потребують уважної уваги та можливих коректив.

Звіт про фінансовий стан ПАТ «Укргазбанк» за три роки наведено в додатку 3 [5].

Розрахунок валового прибутку в банку включає в себе кілька ключових етапів. Валовий прибуток - це сума, яка залишається після вирахування всіх витрат від валового доходу. Схема розрахунку чистого доходу банку представлено в додатку І.

Порядок розрахунку валового прибутку в банку складається з:

- Валовий дохід (Gross Income). Це сума грошей, яку банк отримав від різних джерел. Валовий дохід включає в себе проценти з кредитів, комісійні від операцій, прибуток від цінних паперів, а також інші джерела доходу.

- Валові витрати (Gross Expenses). Це сума всіх витрат, пов'язаних з діяльністю банку. Валові витрати включають в себе зарплати працівників, витрати на обслуговування активів, комісії, адміністративні витрати та інші операційні витрати.

- Валовий прибуток (Gross Profit). Валовий прибуток розраховується як різниця між валовим доходом і валовими витратами. Це базовий показник фінансової продуктивності банку.

- Валова маржа (Gross Margin). Валова маржа визначається як відсоток валового прибутку від валового доходу. Цей показник вказує на ефективність управління витратами та прибутковістю діяльності банку.

- Додаткові корекції. Додаткові корекції можуть включати оподаткування та інші регуляторні обов'язки, які впливають на чистий прибуток банку.

- Чистий прибуток (Net Income). Це кінцевий результат, який виникає

після врахування всіх витрат і податків. Чистий прибуток є ключовим фінансовим показником, який вказує на фінансове здоров'я банку.

Розрахунок валового прибутку є важливою частиною фінансового аналізу банку і допомагає в оцінці його фінансової продуктивності та стійкості.

Протягом 2020-2022 років Банк проводив роботу з поліпшення якості управління кредитним портфелем та пов'язаними з ним ризиками, в якій значна роль відводиться уповноваженому органу по роботі з проблемними кредитами – Робочій групі по роботі з проблемними активами.

Розподіл кредитів, заборгованості клієнтів та відрахувань до резервів, наведені в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Кредити та заборгованість клієнтів ПАТ АБ «Укргазбанк»

	01.01. 2021	01.01. 2022	01.01. 2023	Відхилення	
				абсолют	%
Кредити та заборгованість клієнтів	47517,6	55889,7	64759,1	17241,5	36,3%
у тому числі кредити та заборгованість юридичних осіб	44330,8	50805,7	60844,9	16514,0	37,3%
у тому числі резерви під знецінення кредитів та заборгованості юридичних осіб	-5110,0	-4408,3	-11082,7	-5972,7	116,9%
у тому числі кредити та заборгованість фізичних осіб	3186,8	5084,0	3914,3	727,5	22,8%
у тому числі резерви під знецінення кредитів та заборгованості фізичних осіб	-2390,9	-1434,5	-1800,8	590,2	-24,7%

Аналізуючи таблицю 2.2 банку можна зробити висновок що загальний обсяг кредитів та заборгованості зростає. Протягом розглянутого періоду (з 01.01.2021 по 01.01.2023 року) обсяг кредитів та заборгованості клієнтів збільшився на 17241,5 млн. грн. або на 36,3%. Суттєве зростання спостерігається в сегменті кредитів і заборгованості юридичних осіб, де збільшення складає 37,3%. Це може свідчити про активний розвиток

корпоративного сектору. Значущий ріст резервів для знецінення кредитів та заборгованості юридичних осіб (116,9%) може вказувати на погіршення якості кредитного портфеля або підвищення ризику в цьому сегменті.

Сегмент кредитів фізичним особам також показав збільшення (22,8%), але це менша динаміка порівняно із кредитами для юридичних осіб. На відміну від резервів для юридичних осіб, резерви для знецінення кредитів та заборгованості фізичних осіб зменшилися, що може свідчити про покращення ситуації в цьому сегменті. Важливо відзначити, що резерви для знецінення кредитів та заборгованості юридичних осіб суттєво зросли (116,9%), що може свідчити про збільшення ризику невідшкодування.

Отже, загальна динаміка вказує на активний розвиток портфеля кредитів банку, але також на погіршення якості деяких сегментів, що вимагатиме уваги та ретельного управління ризиками.

На рис. 2.3. наведено структуру кредитного портфелю Банку у 2022 році.

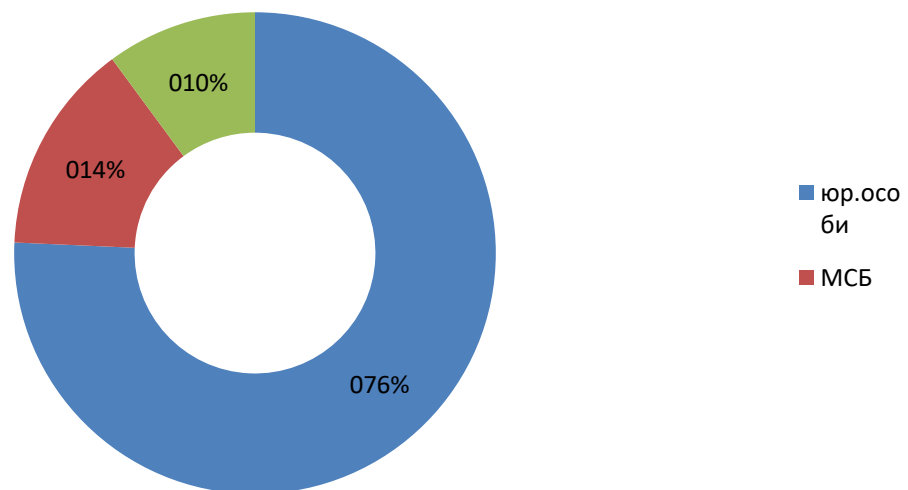

Рис. 2.3. Структура кредитного портфелю Банку у 2022 році.

Станом на 31 грудня 2022 та 2021 років кредитний портфель Банку включав короткострокові та довгострокові кредити, видані юридичним особам та фізичним особам-підприємцям на купівлю нового обладнання,

сільськогосподарської техніки та транспортних засобів, що вироблені та реалізуються на території України. За даними кредитами Банк отримує компенсацію у розмірі 2/3 облікової ставки Національного банку України на дату укладення кредитного договору, але не більше 8% річних.

Кредити, які вважаються індивідуально суттєвими, Банк оцінює на індивідуальній основі на кожну звітну дату на предмет наявності об'єктивних ознак зменшення корисності. Об'єктивні ознаки зменшення корисності існують тоді, коли кредит є простроченим більше, ніж на 90 днів, або коли сталася інша подія, що призвела до збитку. Виявлення такої події передбачає аналіз таких аспектів фінансового стану позичальника, як: значні фінансові труднощі; порушення контракту, таке як невиконання зобов'язань чи прострочення платежів за відсотками або основною сумою; є імовірність, що позичальник оголосить банкрутство або іншу фінансову реорганізацію. Збитки від зменшення корисності кредитів та заборгованості клієнтів, у яких виявлені ознаки зменшення корисності, оцінюються з урахуванням таких факторів: сукупна сума заборгованості клієнта перед Банком; сума і терміни очікуваних надходжень грошових коштів.

Оцінка кредитів та заборгованості клієнтів на предмет зменшення корисності, що не є індивідуально суттєвими, та для індивідуально суттєвих кредитів, щодо яких не було виявлено ознак зменшення корисності, здійснюється на колективній основі з використанням історичної статистики дефолту. Для цілей колективної оцінки кредити та заборгованість клієнтів розподіляються на однорідні групи із подібними ризиками та характеристиками. Банк використовує статистичний аналіз тенденцій дефолту і сум відповідних збитків, виходячи з даних щодо кредитів зі зменшенням корисності у портфелі однорідних кредитів. Оцінки ймовірності непогашення кредитів та понесення збитків регулярно порівнюються з фактичними результатами для забезпечення їх обґрунтованості за відповідних обставин.

Зменшення корисності за кредитами та заборгованістю клієнтів, що оцінюється на колективній основі, визначається з урахуванням таких аспектів:

– ймовірність невиконання зобов'язань за кредитами та заборгованістю клієнтів, що належать до груп однорідних кредитів та певних груп прострочки. Ймовірність дефолту оцінюється Банком з використанням історичних даних та підходу, що ґрунтується на матриці міграції кредитів за останні 12 місяців. На думку керівництва Банку, дванадцятимісячний період є достатнім для виявлення понесених, але не заявлених збитків;

– очікувані надходження від реалізації застави оцінюються з використанням дисконту від 25% до 70% справедливої вартості застави;

– повернення грошових коштів після дефолту, крім випадків повернення грошових коштів в результаті стягнення та реалізації застави.

Корпоративним бізнесом АБ «Укргазбанк» у 2022 році були впроваджені нові Банківські продукти та проведена модернізація діючих Банківських продуктів, а саме:

1) Розроблені та затверджені параметри нового Банківського кредитного продукту «Кредитування оборотного капіталу». Новий продукт розроблено з метою актуалізації і оптимізації продуктового ряду корпоративного бізнесу. Він об'єднує в собі актуалізовані умови чинних на дату розгляду, але застарілих, 5 кредитних продуктів («Кредитування операційного циклу юридичних осіб сегменту корпоративного бізнесу», «Кредитування операційного циклу юридичних осіб - державних підприємств лісового господарства», «Бланковий кредитування VIP-клієнтів», «Фінансування операційного циклу (витрат на посів, догляд та збір урожаю) сільгоспвиробників», «Кредитування під заставу зерна»).

2) Затверджено нові параметри Банківського продукту «Авалювання простих векселів для фінансування обігових коштів підприємств АПК» для приведення його у відповідність ринковим умовам та розповсюджено його дію на операції клієнтів сегменту малого та середнього бізнесу.

3) Затверджено нові параметри Банківського продукту «Кредит під депозит для корпоративних клієнтів», що дозволила реалізувати різновалютність операцій (відмінність та різні комбінації валюти кредиту та

забезпечення), здійснювати їх за різними формами кредитування та запровадити конкурентний підхід до визначення маржі Банку за проектом.

4) Розроблені та затверджені параметри нового продукту «Овердрафт для корпоративних клієнтів», який дозволяє реалізовувати гнучкий підхід у ціноутворенні, стимулює залучення та переведення грошових потоків в систему Банку, спрощення системи адміністрування та щомісячний перегляд лімітів овердрафту (без винесення на затвердження кредитною радою Банку).

АБ «Укргазбанк» є уповноваженим банком Пенсійного фонду і Міністерства соціальної політики України з виплати пенсій і грошової допомоги.

Враховуючи існуючу ринкову кон'юнктуру, стратегію Банку та умови економічного середовища країни в цілому, особлива увага Банком приділяється таким продуктам кредитування, як заставні кредити на придбання житла та автомобілів, овердрафти для фізичних осіб, кредити з цільовим призначенням на придбання енергоефективного обладнання, еко-кредити.

Особлива увага приділяється розвитку іпотечних кредитів. АБ «Укргазбанк» доклав багато зусиль для прискорення розвитку іпотеки в Україні, та у 2021 році продовжував тримати лідируючі позиції на ринку іпотечного кредитування населення. В рамках реалізації стратегії розвитку еко-банкінгу для клієнтів роздрібного банкінгу АБ «Укргазбанк» впроваджено банківські продукти

Повернення банківських кредитів означає своєчасне й повне погашення позичальниками виданих їм кредитів і відповідних сум відсотків за користування кредитними коштами. Забезпечення повернення кредиту - це складна цілеспрямована діяльність банку, що включає систему організаційних, економічних і правових мір, які становлять особливий механізм, що визначає коштів видачі кредитів, джерела, строки й кошти їхнього погашення, а також документацію, яким забезпечує повернення кредитів.

Джерела повернення кредитів діляться на первинні й повторні (додаткові). Первинним джерелом є прибуток позичальника (для юридичних осіб - виторг у наявній або безготівковій формі, для фізичних осіб - заробітна плата або інші надходження). Повторними є виторг від реалізації закладеного майна, перерахування коштів гарантом або страховою організацією.

Погашення кредиту за рахунок повторних джерел означає залучення банку в дію механізму примусового стягнення належного йому боргу. Даний механізм також має правове забезпечення (крім кредитного договору) у вигляді договору про заставу, гарантійного листа, договір поручництва, страхового полісу.

У результаті виникає тривала процедура розгляду й задоволення позову банку. Використання гарантійних зобов'язань поручителя для погашення кредиту також вимагає часу навіть при його готовності виконати ці зобов'язання. Страхова організація відшкодує збиток банку від неповернення кредиту тільки після ретельного вивчення факторів виникнення кредитного ризику й за умови дотримання умов страхової угоди.

При здійсненні операцій з іноземною валютою Банк керується вимогами Закону України від 21.06.2020 № 2473-УІІ «Про валюту і валютні операції».

Валютні операції є одним із найскладніших і найризикованіших видів банківського бізнесу, які можуть бути як джерелом значних прибутків, так і збитків. Це зумовлює необхідність вдосконалення їх регулювання, а також підвищення ролі бухгалтерського обліку та аналізу в процесі управління валютними операціями комерційних банків.

Питання, пов'язані з бухгалтерським обліком валютних операцій, впродовж багатьох років залишаються дискусійними як серед науковців, так і практиків. Найбільш спірними питаннями є трансляція валютних операцій та фінансової звітності зарубіжних підрозділів суб'єктів господарювання.

Активи та зобов'язання в іноземній валюті у фінансовій звітності відображені в гривневому еквіваленті за офіційним курсом на дату складання звітності або на дату їх визнання.

Результати переоцінки активів та пасивів в іноземній валюті відображаються за статтею балансу: 6204 “Результат від торгівлі іноземною валютою та банківськими металами”.

Операції в іноземних валютах первісно відображаються у функціональній валюті за обмінним курсом, що діє на дату здійснення операції. Монетарні активи та зобов’язання, деноміновані в іноземній валюті, перераховуються у функціональну валюту за обмінним курсом, що діє на звітну дату. Прибутки та збитки в результаті перерахунку операцій в іноземній валюті відображаються у звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід як чистий результат від операцій в іноземній валюті. Немонетарні активи та зобов’язання, деноміновані в іноземних валютах, які оцінюються за справедливою вартістю, перераховуються у гривні за обмінним курсом, що діє на дату визначення справедливої вартості. Немонетарні статті, які оцінюються за історичною вартістю в іноземній валюті, перераховуються за обмінним курсом, що діяв на дату операції. Різниці між договірним обмінним курсом за певною операцією в іноземній валюті та офіційним курсом Національного банку України на дату такої операції також включаються до результату торгових операцій в іноземній валюті.

У таблиці 2.3. наведено доходи (збитки) Банку від операцій з іноземною валютою у 2020-2022 роках.

Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою щорічно збільшується, збільшення у 2022 році порівняно з 2020 роком склало 107988 тис. грн.

Таблиця 2.3.

**Доходи АБ «Укргазбанк» від валютних операцій у
2020-2022 рр.(тис. грн.)**

Показник	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2020
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою	115286	158736	223274	107988

Для управління валютним ризиком установлюються його припустимі норми. Для мінімізації валютного ризику Банком проводиться постійний моніторинг макроекономічного стану країни, руху міжнародних фінансових ринків, коливання відсоткових ставок, на підставі яких приймаються рішення про збільшення або зменшення валютних позицій.

Операції виплати готівки в іноземній валюті реєструється в реєстрі куплених дорожніх чеків. Після проведення операції, за бажанням клієнта ця сума може бути конвертована в іншу вільно конвертовану валюту.

АБ «Укргазбанк» має розвинену мережу кореспондентських рахунків в Україні, що забезпечує максимально швидке проведення розрахунків як усередині України, так і із закордонними контрагентами.

За результатами діяльності в 2022 році кількість рахунків юридичних осіб значно виросло. Особлива увага протягом року приділялося персональному банківському обслуговуванню корпоративних VIP-клієнтів.

Облікова політика операцій в іноземній валюті реалізується в АБ «Укргазбанк» відповідно до вимог нормативно-правових актів НБУ та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Управління ліквідністю банку – це складний багатофакторний процес, що передбачає не тільки мінімізацію ризику ліквідності, але й виконання основної мети діяльності, а саме отримання прибутку.

Банківська ліквідність відіграє життєво важливу роль як у діяльності окремого банку, так і у фінансовій системі держави. Неліквідний банк не може виконувати свої функції і проводити операції з обслуговування клієнтів, його рейтинг знижується, що значно ускладнює запозичення коштів із зовнішніх джерел, банк втрачає потенційний прибуток. Тому вирішення проблем ліквідності повинно мати найвищий пріоритет у роботі банку, а моніторинг ліквідності та вживання відповідних заходів щодо підтримання достатнього рівня ліквідності є неодмінною умовою самозбереження та виживання кожного банку[11].

Практика управління ліквідністю свідчить, що недостатній її рівень часто стає першою ознакою наявності в банку серйозних фінансових труднощів. За таких умов, як правило, починається відплив клієнтів і закриття рахунків, що, у свою чергу, веде до підвищення потреби в ліквідних засобах і поглиблення кризи ліквідності. Банки змушені шукати джерела поповнення грошових коштів через продаж найбільш ліквідних активів та запозичення на ринку. За таких обставин проведення подібних операцій ускладнюється, адже кредитори неохоче надають позики банку, котрий перебуває на межі банкрутства, вимагаючи додаткового забезпечення і підвищення процентних ставок, а продаж активів може здійснюватися за несприятливих ринкових умов. Такі дії банку зводять нанівець доходи, потребують додаткових витрат та зумовлюють швидке наростання фінансових проблем. Фінансові проблеми такого роду мають характер висхідної спіралі в частині їх виникнення та низхідної спіралі в розрізі доступу до джерел фінансування з метою підвищення ліквідності [21].

Фінансова надійність банківської установи може бути оцінена за допомогою різних фінансових показників та коефіцієнтів. У таблиці 2.5 представлено деякі з них, які можна використовувати для оцінки фінансової стійкості банку

Таблиця 2.5

Аналіз фінансової надійності ПАТ «Укргазбанк», у %

	2021	2022	2023	Відхилення
Коефіцієнт надійності, %	6,4%	10,4%	5,5%	-0,9
Коефіцієнт фінансового важеля	15,70	9,60	18,03	2,33
Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів, %	5,6%	8,9%	4,7%	-0,9
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	0,19	0,14	0,23	0,04
Коефіцієнт захищеності дохідних активів власним капіталом	-0,01	0,04	-0,05	-0,04
Коефіцієнт мультиплікатора власного капіталу	10,72	9,26	9,88	-0,84

Згідно з отриманих результатів, коефіцієнт надійності за період з 2021

по 2023 рік відзначається зростанням, що свідчить про покращення фінансової стійкості банку. Однак в 2023 році спостерігається невелике зниження на 0,9%, що може вказувати на певні ризики або виклики. Значення коефіцієнта фінансового важеля значно зросло протягом розглянутого періоду, особливо в 2023 році. Це може свідчити про ефективне використання фінансових ресурсів та можливість генерації вищого рівня доходів. Відсоток участі власного капіталу у формуванні активів знижується протягом розглянутого періоду, що може вказувати на збільшення обсягу залучених коштів або розширення активів банку відносно власного капіталу. Коефіцієнт захищеності власного капіталу зросло протягом років, що вказує на покращення здатності банку витримувати ризики та забезпечувати надійність фінансових показників. Від'ємні значення коефіцієнта захищеності дохідних активів власним капіталом вказують на можливість виникнення проблем з виправленням обсягу збитків за рахунок власного капіталу. Коефіцієнт мультиплікатора власного капіталу знизився на 0,84 протягом розглянутого періоду. Це може вказувати на меншу ефективність використання власного капіталу для залучення додаткових фінансових ресурсів.

Отже, з вище приведеного аналізу, можна зробити наступні висновки, що:

- а) принципи формування резервів та регулятивний капітал відповідають нормативним вимогам Національного банку;
- б) маємо відзначити достатність резервів та адекватність капіталу банку;
- в) якість управління активами і пасивами Банку оцінюємо як задовільну;
- г) керівництво Банку на належному рівні забезпечує управління активами і пасивами з орієнтацією на прибутковість операцій та підтримування ліквідності балансу.

Банк здатний забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань, що визначається збалансованістю між строками і сумами погашення розміщених активів та строками і сумами виконання зобов'язань

банку, а також строками і сумами інших джерел та напрямків використання коштів.

З вищевказаного можна зробити наступні висновки:

а) наведені дані свідчать про помірну збалансованість за строками погашення та розміщення активів та зобов'язань Банку; рівень ліквідності та платоспроможності є достатнім;

б) наявність негативної невідповідності між активами і пасивами не несе значного навантаження на стан ліквідності. Банку необхідно здійснювати постійний контроль за забезпеченням певної частки ліквідних активів у загальній структурі балансу.

Система управління ризиками Банку побудована з урахуванням його розміру, бізнес-моделі, масштабу діяльності, видам та складності операцій та забезпечує виявлення, вимірювання (оцінку), моніторинг, звітування, контроль, пом'якшення всіх суттєвих ризиків Банку з метою визначення Банком величини капіталу, необхідного для покриття всіх суттєвих ризиків, притаманних його діяльності.

Одним з найважливіших компонентів у системі аналізу фінансової стійкості комерційного банку є оцінка рівня його доходності і прибутковості. Значення цієї оцінки витікає з того, що доходи і прибутковість характеризують сферу використання банківських активів, впливають на приріст власного капіталу банку, визначають можливість зростання активних операцій банку і експансії на ринку, додають впевненості інвесторам і кредиторам у підтриманні ділових відносин з даним конкретним банком, створюють запас міцності, забезпечують виплату дивідендів інвестора.

Отже, рентабельність та прибутковість діяльності Банку щорічно збільшується, що свідчить про стійкий фінансовий стан Банку.

Збільшення загальних доходів банку 2020-2022 роках, перевищення темпів росту доходів над темпами росту витрат – в результаті Банк отримав чистий дохід, який щорічно збільшується.

Результативним показником діяльності банку є величина одержаного прибутку. Рівень окупності прибутком статутного і загального капіталу, активів (в тому числі доходних), а також витрат банку характеризує їх рентабельність.

Аналіз фінансової звітності банку на базі його доходів і прибутку здійснюється з його якісних і кількісних позицій. Щодо кількісної оцінки, то тут йдеться про фінансові коефіцієнти, а щодо якісної – про якість джерел доходів, формування резервів, кредитного портфелю, фактори зростання прибутку, а також оцінюється кон'юнктура ринку, на якому працює банк. У таблиці 2.6. наведено показники рентабельності.

Таблиця 2.6.

Показники рентабельності АБ «Укргазбанк» за 2020-2022 рр.

Показник	2020	2021	2022
Рентабельність активів ROA %	0,94	1,09	0,29
Рентабельність капіталу ROE %	13,36	15,62	4,81
К-т рентабельності продукції (послуг)	1,09	1,13	1,04
Рівень загальних витрат,к-т	0,11	0,09	0,01

На рис. 2.4. наведено динаміку показників рентабельності банку у 2020-2022 роках.

Рентабельність активів (ROA) та рентабельність капіталу (ROE) є ключовими показниками фінансової продуктивності банку, які вказують на ефективність його управління та здатність забезпечити прибутковість для власників капіталу.

1. Рентабельність активів (ROA): Цей показник вимірює ефективність використання активів банку для генерації прибутку. ROA обчислюється як відношення чистого прибутку до загальних активів банку. Висока рентабельність активів вказує на те, що банк успішно генерує прибуток від своїх інвестицій та кредитних операцій.

2. Рентабельність капіталу (ROE): Цей показник вимірює ефективність використання власного капіталу банку. ROE обчислюється як відношення чистого прибутку до власного капіталу банку. Висока рентабельність капіталу свідчить про те, що банк здатний генерувати прибуток на кожну одиницю власного капіталу, що вкладена в нього.

Отже, обидва ці показники важливі для оцінки фінансової стійкості та ефективності банку, а також для прийняття рішень щодо інвестицій та кредитування.

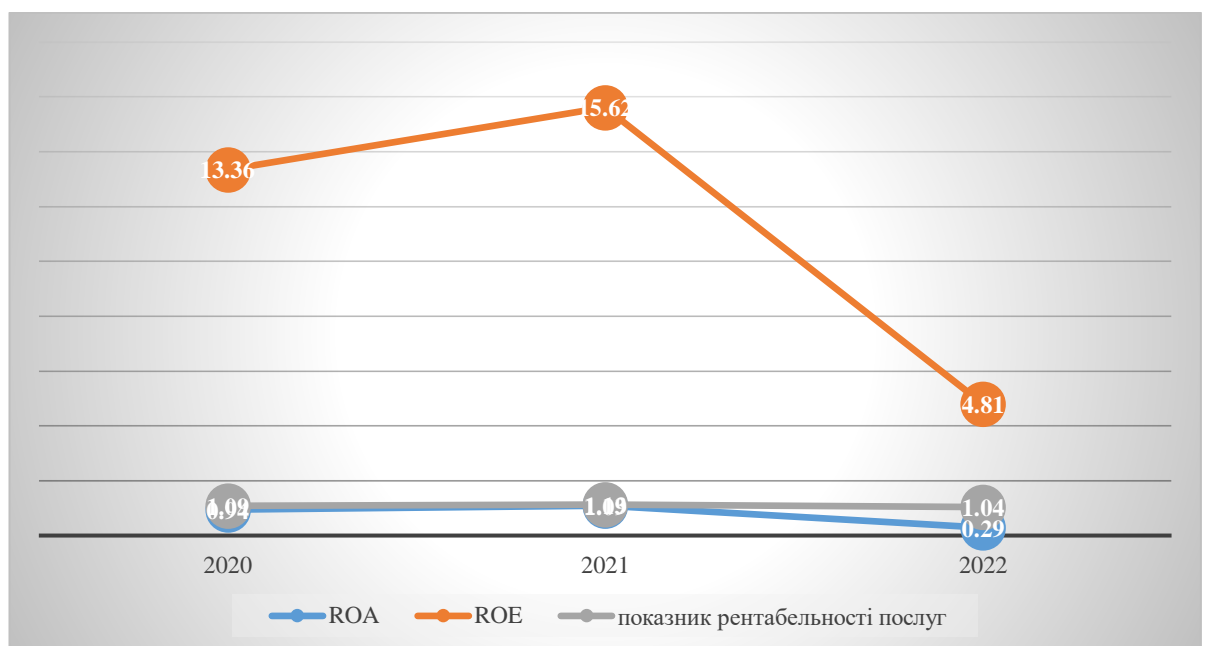

Рис. 2.4. Динаміка показників рентабельності Банку у 2020-2022 роках

У результаті проведеного аналізу капіталу Банку нами не встановлено фактів, які свідчили б про недотримання Банком порядку формування резервів та фондів відповідно до вимог нормативно-правових актів Національного банку.

Структура капіталу, що склалась на кінець звітного року не містить ознак загрози фінансової стійкості, а його абсолютний розмір відповідає нормативним вимогам щодо його розміру. Розкриття інформації про власний

капітал та чистий прибуток, у фінансовій звітності Банку, відповідає вимогам Національного банку України та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Отже, з вище приведеного аналізу, можна зробити наступні висновки, що:

- а) принципи формування резервів та регулятивний капітал відповідають нормативним вимогам Національного банку;
- б) маємо відзначити достатність резервів та адекватність капіталу банку;
- в) якість управління активами і пасивами Банку оцінюємо як задовільну;
- г) керівництво Банку на належному рівні забезпечує управління активами і пасивами з орієнтацією на прибутковість операцій та підтримування ліквідності балансу.

АТ «Укргазбанк» – державний банк, який надає повний спектр фінансових послуг як корпоративним, так і приватним клієнтам. Стратегічним напрямком розвитку для Банку є комплексна робота з корпоративними клієнтами.

Майже всі показники фінансової стійкості Банку у 2020-2022 роках мають значення в межах нормативів, що свідчить про фінансову стійкість Банку.

Регулятивний капітал Банку повністю відповідає всім вимогам Національного банку України щодо розміру.

Економічні нормативи протягом року були в межах їх нормативних значень, платоспроможність підтримувалась на високому рівні. Протягом звітнього року Банк у повному обсязі, без затримок виконав всі договірні зобов'язання перед своїми клієнтами. Не було зафіксовано затримок в поверненні депозитних коштів і нарахованих за ними відсотків. Вчасно виконувались зовнішні платежі.

Обслуговування корпоративних клієнтів традиційно є одним з основних напрямків діяльності АБ «Укргазбанк».

Банк пропонує сучасний комплекс продуктів та послуг, спрямований на створення й підтримку стійкої фінансової платформи для розвитку бізнесу корпоративних клієнтів. Банк пропонує зручні тарифи на розрахунково-касове обслуговування, вигідні депозитні та валютні продукти.

Перспективним напрямком діяльності Банку є удосконалення онлайн-банкінгу бізнес та інших сучасних сервісів обслуговування клієнтів.

2.3. Аналіз інвестиційної діяльності та ризик-менеджмент фондових операцій банку

Фондові операції комерційного банку включають широкий спектр фінансових операцій, пов'язаних із власністю на цінні папери, облігації, акції та інші фінансові інструменти на ринку цінних паперів. Такі операції можуть здійснюватися як в інтересах банку для заробітку на різниці в цінах і створення прибутку, так і на користь клієнтів банку через надання різноманітних послуг.

Основні види фондових операцій комерційного банку включають:

1. Купівля-продаж цінних паперів. Банк може здійснювати операції з купівлі та продажу акцій, облігацій, фондових сертифікатів та інших цінних паперів.
2. Управління портфелем. Комерційні банки можуть управляти портфелями цінних паперів для клієнтів, надаючи послуги з фінансового консультування та оптимізації інвестицій.
3. Інвестиції в акції та облігації. Банки можуть вкладати кошти у власні інвестиційні портфелі, щоб отримати прибуток від зростання цін або відсоткових ставок.
4. Емісія та розміщення цінних паперів. Банки можуть емітувати власні облігації або акції та розміщувати їх серед інвесторів для залучення додаткових фінансових ресурсів.
5. Деривативні операції. Банки можуть використовувати фінансові

деривативи для управління ризиками, такими як процентні ставки, валютні коливання та інші ринкові ризики.

6. Організація та участь в інвестиційних фондах. Банки можуть створювати та управляти інвестиційними фондами або брати участь у фондах для диверсифікації інвестицій.

Фондові операції є важливою частиною діяльності комерційного банку, оскільки вони дозволяють йому отримувати прибуток, розширювати фінансові послуги та надавати клієнтам можливості для інвестування та заробітку. Однак це також пов'язано з ризиками, і банки повинні дотримуватися відповідного регулювання та стандартів для забезпечення фінансової стабільності і захисту інтересів клієнтів.

В Україні проведення фондкових операцій комерційних банків регулюється комплексом законодавчих актів, які визначають порядок здійснення цих операцій, правила функціонування фондового ринку та відповідальність учасників. Основні законодавчі акти в цій сфері включають:

1. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» [4]. Цей закон визначає основні принципи та норми фондової діяльності в Україні. Він визначає правила емісії, обігу та обігової вартості цінних паперів, а також функції та відповідальність регулюючих органів.

2. Закон України «Про банки та банківську діяльність» [2]. Регулює загальні принципи банківської діяльності, включаючи операції на фондовому ринку, які можуть здійснювати комерційні банки.

3. Інші нормативно-правові акти Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР). Додаткові інструкції, рекомендації та регламенти, які уточнюють та розширюють вимоги до діяльності на фондовому ринку.

Ці законодавчі акти спрямовані на забезпечення правового регулювання та контролю за фондковими операціями комерційних банків відповідно до вимог фінансової стабільності та захисту інтересів учасників ринку. Банки, що здійснюють фондкові операції, повинні дотримуватися цих нормативів та

надавати інвесторам достатню інформацію для прийняття обізнаних рішень.

ПАТ «Укргазбанк» надає повний спектр послуг на фондовому ринку, передбачений діючим законодавством України. Має багаторічний досвід роботи на ринку цінних паперів, перший дозвіл Міністерства фінансів України на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів було отримано у 1996 році. Банк має ліцензії Національної/Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку [7].

За результатами проведеного аналізу інвестиційної активності ПАТ «Укргазбанк» (табл. 2.4) можна зробити наступні висновки.

Таблиця 2.4

Інвестиції в цінні папери ПАТ «Укргазбанк»

	01.01 2021	01.01 2022	01.01 2023	Відхилення	
				абсолют	%
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	56034,1	29458,9	23217,1	-32816,9	-58,6%
у т.ч. що рефінансуються НБУ	48485,8	27693,6	21761,0	-26724,8	-55,1%
резерви під знецінення цінних паперів, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	542,1	358,2	1098,6	556,5	102,7%
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	3500,5	5004,4	7013,2	3512,8	100,4%
резерви під знецінення цінних паперів, які обліковуються за амортизованою собівартістю	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%
у т.ч. що рефінансуються НБУ	3500,5	5004,4	7013,2	3512,8	100,4%

Суттєве зменшення абсолютного показника цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід на 32,816.9 млн. грн. або 58.6% за 2022 рік. Значний вплив має рефінансування Національним банком України (НБУ), де спостерігається зменшення на 26,724.8 млн. грн. або 55.1%. Резерви під знецінення цінних паперів за справедливою вартістю зросли на 556.5 млн. грн. або 102.7% за 2022 рік.

Загальний ріст абсолютного показника цінні папери, які обліковуються

за амортизованою собівартістю на 3,512.8 млн. грн. або 100.4% за 2022 рік. Рефінансування НБУ також відображається у цьому сегменті, але з позитивним впливом.

В цілому, важливо враховувати, що зміни в обліку цінних паперів можуть бути пов'язані з різними стратегіями управління активами та умовами фінансового ринку.

Інвестиційна діяльність та фондові операції стали неотримуваними частинами фінансової стратегії банків, спрямованих на максимізацію прибутку та забезпечення стійкого фінансового стану. Основною метою інвестування для банку є отримання доходу, але цей процес пов'язаний з певними ризиками. Отже, аналіз інвестиційної діяльності та ризик-менеджмент фондових операцій стають важливими аспектами управління банківською діяльністю.

Один із основних етапів аналізу інвестиційної діяльності банку - вибір правильних об'єктів інвестування. Банк повинен ретельно дослідити ринки та можливості інвестування, враховуючи фінансовий стан компаній, секторальні тенденції та макроекономічні чинники. При цьому важливо враховувати стратегію розподілу активів та структуру портфеля для досягнення оптимального співвідношення ризику та доходу.

Однак, незалежно від уважного аналізу, інвестиції завжди пов'язані з ризиком. Ризик-менеджмент фондових операцій включає в себе розробку стратегій зменшення можливих негативних наслідків. Банки використовують різноманітні фінансові інструменти, такі як опціони, ф'ючерси та операції зі зворотнім викупом, для зниження ризиків портфеля. Також важливо встановлювати ліміти на величину інвестицій у конкретні активи чи сектори для забезпечення диверсифікації та розподілу ризиків.

Постійний моніторинг інвестиційного портфеля і регулярний аналіз його ефективності дозволяють банку оперативно реагувати на зміни на ринку та вчасно коригувати стратегії інвестування. Використання аналітичних інструментів та моделей прогнозування може значно полегшити процес

прийняття рішень і сприяти досягненню максимального ефекту від інвестицій.

У підсумку, інвестиційна діяльність та ризик-менеджмент фондових операцій вимагають від банків високого рівня фінансової експертизи та професіоналізму. Лише комплексний підхід до аналізу, стратегічного планування та ефективного управління ризиками дозволяє банкам досягати стійкого фінансового успіху та відповідати вимогам постійно змінюючогося фінансового середовища.

При оцінці ризикованості фінансових операцій на фондовому ринку слід враховувати загальну аксіоматику ризикованості. В контексті управління ризиками операцій банку на фондовому ринку доцільно розглядати наступні аксіоми:

1. Аксіома тотальності та всеосяжності ризиків. У фінансовій діяльності немає абсолютно безризикових (абсолютно надійних) ситуацій і варіантів капіталовкладень, отже, від ризику неможливо повністю звільнитись.

2. Аксіома унікальності майбутніх подій, обтяжених ризиками. Неможливо з абсолютною точністю спрогнозувати та врахувати всі майбутні випадкові події та неможливо абсолютно точно оцінити ризикованість фінансових операцій.

3. Аксіома свідомого прийняття ризиків. Кожний учасник фінансового ринку свідомо бере на себе певні ризики, здійснюючи при цьому оцінювання та управління ризиками, на основі затверджених внутрішніх положень, стратегій і політик щодо «апетиту до ризику».

4. Аксіома тотальності та всеосяжності ризиків. У фінансовій діяльності немає абсолютно безризикових (абсолютно надійних) ситуацій і варіантів капіталовкладень, отже, від ризику неможливо повністю звільнитись.

5. Аксіома унікальності майбутніх подій, обтяжених ризиками. Неможливо з абсолютною точністю спрогнозувати та врахувати всі майбутні випадкові події та неможливо абсолютно точно оцінити ризикованість фінансових операцій.

6. Аксіома свідомого прийняття ризиків. Кожний учасник фінансового

ринку свідомо бере на себе певні ризики, здійснюючи при цьому оцінювання та управління ризиками, на основі затверджених внутрішніх положень, стратегій і політик щодо «апетиту до ризику».

На фондовому ринку існують різні види ризиків, які можуть вплинути на інвесторів і трейдерів. Основні види ризиків на фондовому ринку включають:

1. Маркетинговий ризик (Market Risk): Це ризик, пов'язаний з коливаннями цін на фінансові активи внаслідок ринкових факторів. До нього входять:

2. Системний ризик (Systemic Risk): Ризик загального ринку, що виникає через зміни в макроекономічних умовах, політиці або інших факторах, які впливають на всі активи на ринку.

3. Несистемний ризик (Non-Systemic Risk): Ризик, пов'язаний з конкретними компаніями або галузями господарства, і включає такі ризики, як фінансові проблеми компанії, конкурентність тощо.

4. Кредитний ризик (Credit Risk): Це ризик невиконання обов'язку платежу або недотримання фінансових зобов'язань стороною угоди. Цей ризик особливо важливий при угодах з облігаціями та іншими видами боргових інструментів.

5. Ліквіднісний ризик (Liquidity Risk): Це ризик, пов'язаний зі здатністю купити або продати фінансовий актив без впливу на його ціну. Якщо актив не є ліквідним, то продаж може бути складним або вимагати продажу за менше вигідними умовами.

Таким чином, за результатами виконання другого розділу, який присвячений організаційно-економічній характеристиці та аналізу інвестиційної діяльності ПАТ АБ «Укргазбанк», виконано докладний огляд структури та фінансового стану банку. Також висвітлено інвестиційну діяльність банку та його ризик-менеджмент у сфері фондових операцій.

Для виконання мети кваліфікаційної роботи магістра доцільно здійснити перехід від деталізації фінансового стану банку до вивчення актуальних тенденцій та перспектив розвитку обраної теми дослідження.

У контексті розгляду перспектив розвитку обраної теми, доцільно розглянути можливість впровадження інноваційних підходів та новаторських інструментів інвестування в українському банківському секторі. Це передбачає розгляд потенційних переваг та ризиків, які пов'язані зі впровадженням нових технологій та фінансових інструментів, а також оцінку впливу цих змін на ефективність та стійкість фінансового сектору в умовах сучасного ринкового середовища. Таким чином, надалі доцільно перейти від детального аналізу окремого банку до узагальнення практичних аспектів та перспектив розвитку інвестицій та криптовалют в банківському секторі загалом.

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ІНВЕСТУВАННЯ ТА КРИПТОВАЛЮТ

3.1. Тенденції розвитку ринку криптовалют як сучасного інструменту інвестування

За інформацією, отриманою від інформаційного ресурсу coinmarketcap.com, величина капіталізації криптовалютної галузі за останні роки вражає своїм експоненційним ростом. На кінець 2021 року цей фінансовий сектор досяг вражаючих понад 3 трільйони доларів США. Важливо зазначити, що на кінець 2020 року він становив лише близько 600 мільярдів доларів, а у січні 2017 року ця цифра ледь перевищувала 15 мільярдів доларів. Спад ринкової активності відзначився у 2022 році у зв'язку з воєнним вторгненням в Україну, але ця негативна тенденція була нетривалою. Загальна капіталізація криптовалютного ринку у 2023 року досягла 1,42 трільйона доларів до кінця листопада 2023 р., що відзначає зростання на 13,28% тільки порівняно з попереднім місяцем (жовтнем 2023р.). Активність на ринку та обсяг торгів на ринку вже досягли здорового рівня, схожого на квітень/травень 2023 р.

Індекс страху та жадібності CMC Crypto, який відображає настрої ринку стосовно найбільших криптовалют, досяг 73 (Greed - Жадібність), що є найвищим показником у цьому році.

Цей вражаючий ріст капіталізації криптовалют підкреслюється його стійкою тенденцією зростання з кожним пройденим роком, але варто відзначити його значну волатильність у визначені періоди. Висока волатильність на ринку криптовалют залишається актуальною й сьогодні. Це визначається порівнянням з активністю на фондовому, валютному (форекс) та товарному ринках.

Хоча інші ринки теж мають свою власну волатильність, вона не досягає таких висот, як у сфері криптовалют. Для ілюстрації, можна зазначити, що

порівняно з фондовим індексом S&P-500 (SPX), що включає акції 500 компаній, які торгуються на фондовій біржі США і мають найбільшу капіталізацію, чи форексним індексом USDX (DXY), що відображає відношення до шести основних валют, курс першої криптовалюти виявляється надзвичайно нестабільним.

S&P 500 (укр. Ес енд Пі 500) — фондовий індекс, у кошик якого включено 500 акціонерних компаній США, що мають найбільшу капіталізацію. Список належить компанії Standard & Poor's і нею ж складається.

У цьому порівнянні вражаючою є динаміка основних тенденцій та рівень волатильності у трьох з чотирьох ринків: товарному, форекс, фондовому і криптовалютному. Основна фундаментальні чинники, які вплинули на такі нестабільні тенденції:

1. Світова фінансова криза 2008 року: розглядаємо цей період як умовний тригер для розвитку альтернативних валют, оскільки він значно позначився на стабільності традиційних фінансових інструментів.

2. Пандемія COVID-19 у 2020 році: аналізуємо вплив пандемії на ринки, зокрема на їхню волатильність, ураховуючи пікове поширення в 2020 році.

3. Розгортання повномасштабних воєнних дій РФ на території України у лютому 2022 року: враховуємо цей важливий політичний та економічний фактор, оцінюючи його вплив на ринки та їхню волатильність.

Перейшовши до аналізу графіка коливань індексу S&P-500 (рисунок 3.1), ми вивчимо, як вищезазначені події вплинули на коливання ціни компонентів цього індексу. Це дозволить нам отримати глибше розуміння динаміки ринків у важливі періоди та з'ясувати, як вони реагують на зміни в геополітичному та економічному середовищі.

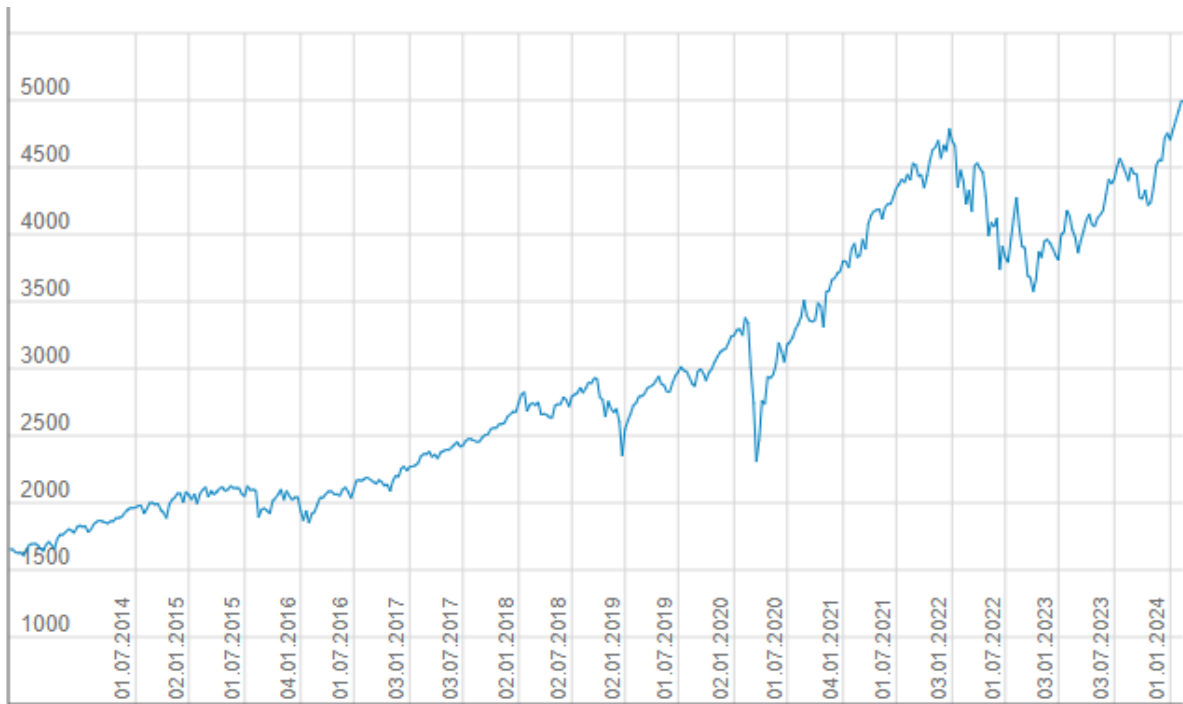

Рис. 3.1. Динаміка індексу S&P-500 за 2013-2023 рр., USD [71]

У даному випадку спостерігається вражаюча траєкторія індексу, яка відображає складні етапи економічних та політичних змін у світі. Під час світової фінансової кризи 2008 року, індекс вражає майже 900-пунктовою просадкою, але відтак відзначається стабільним підйомом, досягаючи нових вершин і збільшуючи свою вартість майже у 7 разів.

Пандемія COVID-19 також залишила свій відбиток, призводячи до спаду на майже 400 пунктів. Проте після цього починається швидкий розвиток, який призупиняють та в певному розумінні перевертають події лютого 2022 року. У цей період російська федерація оголошує військові дії на території Європи, розгортаючи одну з найкривавіших війн з часів Другої світової війни.

В умовах таких трагічних подій спостерігається спад індексу, який можна пояснити з адаптивної точки зору. Період адаптації для людей, компаній та держави вимагає часу, щоб звикнути до нових реалій.

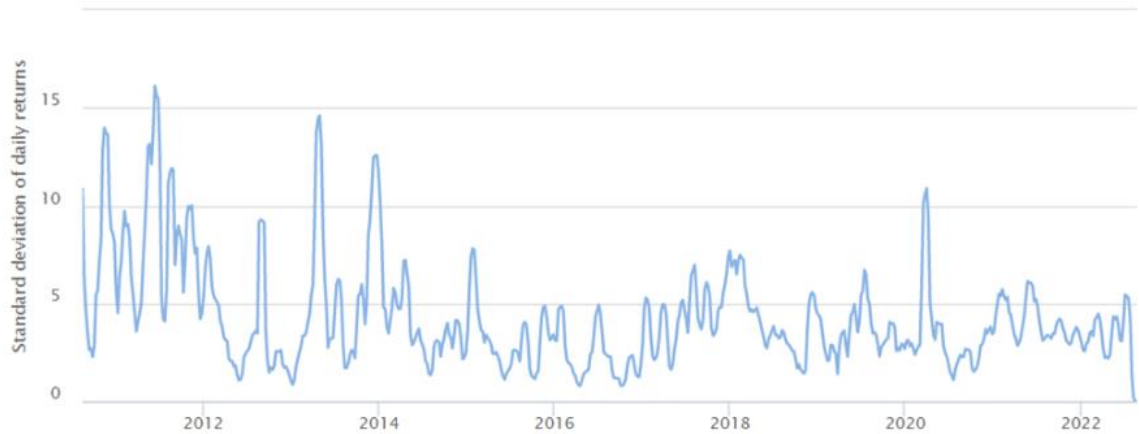
Переходимо до валютного ринку і розглядаємо динаміку індексу USDX на рисунку 3.2.

Рис. 3.2 – Динаміка індексу USDX, USD

Цей індекс служить важливим відзеркаленням стабільності долара порівняно з іншими основними валютами, такими як євро, йена, фунт, канадський долар, шведська крона та швейцарський франк. Вартість долару залишається відносно стабільною, подібно до інших зазначених валют, а волатильність індексу коливається у діапазоні 80-100 протягом останніх десятиліть. Базовим рівнем для індексу обрано значення 100 пунктів, історичний мінімум якого наступив під час світової фінансової кризи 2008 року. Певний спад спостерігався під час пандемії COVID-19, але індекс підвищився в умовах глобальної війни.

Переходячи до аналізу курсу біткоїну, важливо зазначити його вільне плавання (рис. 3.3). Різні події, які впливають на цей курс, можна розглядати неоднозначно. Починаючи свій шлях після світової фінансової кризи 2008 року, біткоїн, що тоді був маловідомим, виявився одним з найбільш перспективних проєктів у світі. Його надзвичайний ріст після 2017 року пов'язаний з тим, що кожен куточок Інтернету повідомляв: "...якби ви купили біткоїни в 2010 році, ви зараз були б мільйонерами..." та іншими подібними прогнозами.

Динаміка індексу волатильності біткоїна (2011-2022 рр.). Джерело: BuyBitcoinWorldwide

Рис. 3.3 – Динаміки волатильності курсу біткоїну за 2011-2023 рр., USD

Надзвичайно велика волатильність першої криптовалюти, разом із високою ліквідністю та загальним інтересом до неї, суттєво сприяла її стабільному зростанню. З моменту свого виникнення криптовалютний ринок залишається молодим і не підданим достатньому регулюванню, що часто призводить до спекуляцій, які зазвичай організуються «китами» – особами, які володіють значними обсягами криптовалюти.

Хоча ліквідності криптовалюти може не вистачати, загальний показник залишається відмінним. Обсяги угод з криптовалютою зростають щодня, а кількість учасників ринку збільшується завдяки простоті входу. Інвестиції в криптовалюту протягом 2019-2023 рр. значно підтримали не лише розвиток блокчейн-технології, а й самих криптовалют, в основному з метою спекуляції.

Оцінка показника волатильності криптовалют може бути розглянута як з позитивного, так і з негативного боку. Завдяки високій волатильності неможливо передбачити стійкого зростання або падіння активів, оскільки вони взаємно обмежують один одного. Зрозуміло, що для різних учасників криптовалютного ринку волатильність виконує різні ролі. Для трейдера вона приносить позитивний ефект, дозволяючи йому заробляти на коливаннях цін.

Для інвестора висока волатильність криптовалют є як страшною, так і надто емоційно напруженою справою. Цей аспект супроводжується не лише

позитивними можливостями, але й ризиками, пов'язаними з різкими змінами курсів активів. Світова тенденція в криптовалютному сегменті націлена на зменшення волатильності, інституційні інвестори, зокрема, вносять свій вклад у цей процес, оскільки вони не бажають ризикувати втратою всього, що здобули за один момент. Навіть при тому, що інвестиції завжди супроводжуються певним ризиком, більшість інвесторів активно шукає методи захисту своїх активів.

Світова фінансова криза 2008 року виступила каталізатором для багатьох фінансово-технічних компаній. Однією з ключових досягнень цього періоду є формування першої в світі успішної криптовалюти, розробленої на основі технології блокчейн. Ця криптовалюта, яка почала свій шлях від нуля, нині вартує десятки тисяч доларів за одиницю. Стабільність долара, річне зростання капіталізації найбільших компаній США і активне зменшення волатильності криптовалют взаємопов'язані як складові глобальних фінансових та економічних процесів.

Ключовим активом у світі криптовалют є біткоїн, чий внесок у загальну капіталізацію ринку становить приблизно 70%. За виняткове зростання вартості цієї криптовалюти відповідає низка факторів, серед яких основоположним є попит. Висока волатильність, ліквідність та загальний інтерес до біткоїна істотно сприяли його виникненню.

Життя криптовалютного ринку розгортається в рамках періодів росту і спаду цін, що чергуються один за одним. У межах кожного з цих періодів формується преобладаюча тенденція, яка триває до початку зворотного руху ринку.

Оцінка показника волатильності криптовалют може бути розглянута як позитивна або негативна. Завдяки високій волатильності неможливо передбачити стійкого зростання або падіння активів, оскільки вони взаємно обмежують один одного. Зрозуміло, що для різних учасників криптовалютного ринку волатильність відіграє різні ролі. Вона може означати як стрімкий спад, так і швидке піднесення котирувань активу, що неминуче

створює ризики, пов'язані з такими коливаннями.

Стабільні монети, такі як стейблкоїни, також виявляють високий рівень волатильності. Не завжди вдається точно прив'язати їх курс до певної монети у співвідношенні 1:1. Прикладом може служити ситуація з стейблкоїном USDT, коли 12 травня 2022 року вартість USDT/USD тимчасово знизилася до менше 0,94 USDT за 1 USD. Включення банківського сектору у сферу блокчейн-технологій має на меті підвищення ефективності використання грошових потоків, фінансування різноманітних проектів та протидії недобросовісним учасникам криптовалютного ринку. Такий крок також розв'язує питання, пов'язані із відмиванням грошей та можливістю фінансування терористичної діяльності за допомогою анонімних транзакцій. Однак це завдання, вирішенням якого стає час та висококваліфіковані спеціалісти. Щодо криптовалют, вони викликали довіру більшості користувачів, хоча серед них також знайшлися скептики. Наприклад, на рис. 3.4 відображено зростання кількості компаній у різних країнах, які визнають та приймають криптовалюту в якості засобу оплати за свої товари та послуги.

Сучасна індустрія криптовалют є високоліквідною та має високу волатильність, через наступні фактори [65]:

1. Відносно невеликий розмір ринку криптовалют. На кінець грудня 2020 року ринкова капіталізація криптовалют досягнула відмітки в 800 млрд. дол. США, на початок січня 2021 цей показник перевищив 1 трлн. дол. і поступово йшов в гору, при тому, що більше ніж 70% капіталізації припадає на першу криптовалюту – біткоїн. Сукупна капіталізація всіх фондових ринків при цьому дещо перевищує 100 трлн. дол. США.

2. Залежність від розвитку технологій, адже значна частина блокчейн розробок знаходиться лише в ранній стадії свого розвитку. Надзвичайний потенціал, що має за собою блокчейн може як оправдати себе, так і навпаки. Взагалі, основною проблемою, пов'язаною зі стрімким розвитком цифрових технологій є погіршення роботи мережі, зв'язане з непропорційним зменшенням потужності та збільшенням кількості активних користувачів. Але

ця проблема поступово зникає, саме через збільшення популярності криптовалюти.

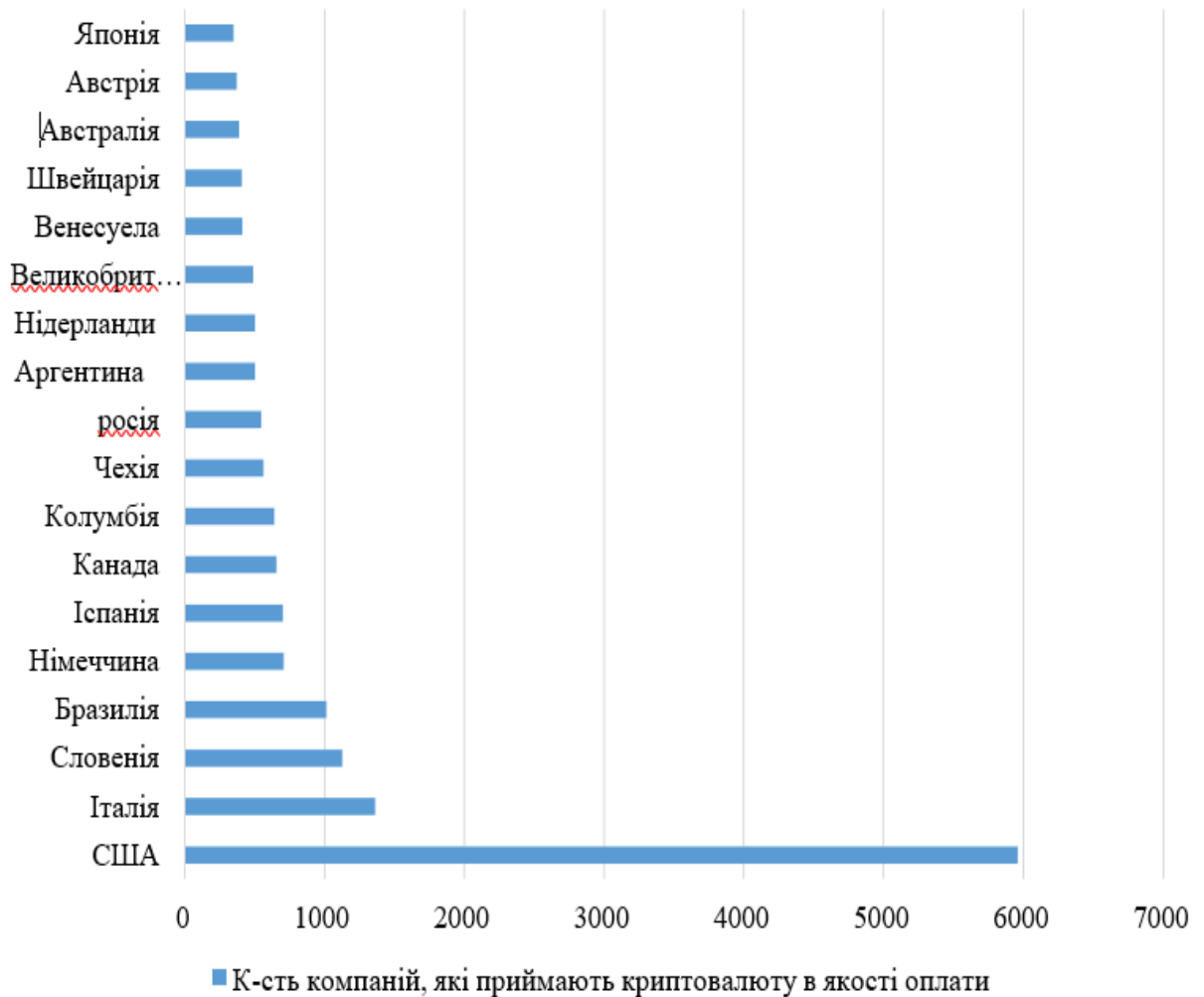

Рис. 3.4. Кількість компаній, які приймають оплату в криптовалюті по країнам [72]

3. Формування цін на криптовалюту лише на основі попиту та пропозиції без підкріплення реальними активами. Звичайно, слід зауважити, що реальні гроші теж нічим не підтвержені, крім довіри до держави, яка являється їх емітентом. Тобто криптовалюта, як і фіатні гроші базується в першу чергу на довірі (або можна сказати, що перше, що друге – звичайна бульбашка).

4. Спекулятивні особливості індустрії криптовалют, що визнані як основний вид заробітку на ньому. Їх можна вважати не виправданими, але

насправді, саме спекуляції формують попит та пропозицію на той чи інший актив. Надзвичайно висока волатильність є основною особливістю криптовалютного ринку. Очевидно, що великі гравці (так звані кити) іноді маніпулюють ринком, це пов'язано в першу чергу з тим, що значну частину криптоактивів (70-80%) тримає незначна кількість гравців на ринку (10-20%). Таке відношення повністю відповідає принципу Парето [36].

5. Низький поріг входження на криптовалютний ринок, що дозволяє почати діяльність з покупки криптовалюти хоч на 10\$. Для цього не потрібно ні ліцензій, ні інших юридичних документів, навіть верифікація не обов'язкова. Технічно, будь хто з доступом до Інтернету може почати торгувати криптовалютою.

6. Надзвичайна чутливість ринку до різних факторів, архівування яких допомагає фундаментальний аналіз та прогнозування. Наприклад, реакції ЗМІ є вкрай важливим моментом в фундаментальному аналізі криптовалюти. Потрібно сприймати тренд на достатньому рівні, для того, щоб заробити. Прогнозування цін за допомогою показників діяльності певних суб'єктів на макрорівні є надзвичайно важливим. Основними такими показниками виступають новини.

Усі вищезазначені аспекти призводять до виникнення великої волатильності на криптовалютних ринках, яка, власне кажучи, є обґрунтованою та в певному розумінні передбачуваною. Проте ця передбачуваність має свої обмеження.

Для успішної торгівлі на таких ринках вельми важливо розуміти напрямок руху тренду. З цією задачею добре справляється технічний аналіз, який в першу чергу зосереджений на графіках та показниках цін. Фундаментальний аналіз також важливий, оскільки він враховує фактори, які можуть вплинути на ринок, такі як новини, події та регуляції.

Хоча технічний аналіз має більший вагомість на криптовалютному ринку, ніж фундаментальний, ідеально використовувати обидва підходи взаємодоповнюючи один одного. Інтеграція технічного аналізу з

фундаментальним дозволяє більш ефективно визначати тренди та зрозуміти фактори, які можуть вплинути на рух цін криптовалют.

Оскільки ринок криптовалют відзначається надзвичайно високою волатильністю, інвестування в нього також пов'язане з великим рівнем ризику. Досягнення успіху в цій галузі вимагає не лише аналітичних навичок, але й готовності до управління великим рівнем невизначеності.

Майнінг в сфері криптовалют відігравав важливу роль, але за останні декілька років його вплив помітно зменшився. Це сталося через значне зниження винагороди за майнінг, різке зростання вартості електроенергії та обладнання. Відкриття невеликих майнінгових ферм стало не вигідним, і ймовірно, багато таких підприємств стикалися з банкрутством. Економічні вигоди можливі лише для великих ферм, які використовують доступну електроенергію. Таким чином, класичний майнінг поступово втрачає свою актуальність, а промисловий майнінг, головними учасниками якого є азіатські країни, зокрема Китай, посилює свою позицію.

Важливим фактором для подальшого розвитку криптовалют є державне втручання. Спроби урядів різних країн здійснити контроль над так званими цифровими активами часто призводять до бюрократичних труднощів. Незважаючи на те, що ці процедури не є ідеальними, вони можуть визначити нові перспективи не лише в економічному, а й у технічному відношенні.

Ідентифікація викликів досить точно відображає різноманітні аспекти, з якими стикається ринок криптовалют:

1. Висока волатильність: Криптовалютні ринки відзначаються значною волатильністю, що може бути як перевагою, так і ризиком для інвесторів та трейдерів.

2. Державне регулювання: Суперечливість та неоднаковість підходів держав до регулювання криптовалют може створювати невизначеність та впливати на їхню прийнятність.

3. Об'єми ринку: Порівняно малі обсяги криптовалютного ринку порівняно з традиційними ринками можуть спричиняти більшу вразливість до маніпуляцій.

4. Залежність від технологічного аспекту: Криптовалюти тісно пов'язані з технічним розвитком, і недостатність або непередбачуваність технологічних рішень може впливати на їхню долю.

5. Зменшення нагороди для майнерів: Зменшення винагороди може впливати на інтерес до майнінгу та загальну безпеку мережі.

6. Чутливість до фундаментальних чинників: Події, такі як зміни в правовому середовищі, технічні вдосконалення або публічні анонси, можуть мати непередбачувані наслідки.

7. Відсутність інституцій: Відсутність традиційних фінансових інститутів може створювати перешкоди для довіри та широкого прийняття.

8. Не розуміння пересічними громадянами: Загальний низький рівень розуміння криптовалют серед населення може бути перешкодою для їхньої широкомасштабної інтеграції.

Поступовий розвиток біткоіну та інших блокчейн технологій відкрив нові перспективи для галузі криптовалют, відповідаючи на суспільний запит на альтернативні інструменти інвестування та збереження активів. Ця молода галузь в світі економіки та фінансів стала об'єктом уваги, спонукаючи до вивчення та розуміння її особливостей.

Діяльність криптовалютних бірж спричинила необхідність регулювання та розвитку ефективних інструментів для управління цим динамічним ринком. Регулятори шукають шляхи для залучення, удосконалення та стабілізації цього сегменту світового фінансового ринку.

У цьому контексті виникає конфлікт інтересів між довірою з боку звичайних людей у криптовалюту та обережністю держав, які прагнуть утримати монополію на емісію та регулювання грошей. Ця неочікуваність результатів утруднює прийняття єдиного ставлення до криптовалют у міжнародному фінансовому просторі.

3.2. Перспективи розвитку сучасних інструментів інвестування та криптовалют

На рівні державної політики України обговорення впровадження блокчейн технологій розпочалося у 2017 році. Дискусії щодо введення державних реєстрів, нотаріальної діяльності та системного зберігання даних у блокчейн технології визначались як можливий результат державної стратегії. Однак державному апарату так і не вдалося повноцінно адаптуватися до нової технології. Протягом останніх п'яти років в Україні був розроблений, прийнятий та відкликаний для доопрацювання лише один закон, пов'язаний із криптовалютною діяльністю.

Перед тим, як розглядати цей закон, слід детальніше розглянути блокчейн як технологію. Це структурована база даних, що складається з ланцюжка необмеженої кількості блоків. Кожен блок пов'язаний з попереднім і містить постійно доповнювану інформацію, створюючи такий собі непорушний реєстр даних у визначеній послідовності. Блокчейн є системою правил побудови та шифрування цих блоків, що надає йому унікальні характеристики та надійність.

Система, що використовує блокчейн, дотримується жорстких стандартів у відношенні до зашифрованої інформації. Ця інформація надійно зафіксована в коді і не може бути втрачена, оскільки залишається там назавжди. Блокчейн не лише зберігає кінцеву версію інформації, але також усі її попередні варіанти. Для забезпечення захисту даних використовуються ключі – це специфічна зашифрована комбінація слів та букв, що утворює хеш, із складною системою дешифрування.

Хеш є унікальним кодом, який змінюється при найменшій зміні символу в тексті. Його розраховується за допомогою складної математичної формули з метою ефективного захисту даних. З огляду на децентралізовану природу системи, ризик крадіжки даних є мінімальним, хоча відсутність його абсолютною не є.

Блокчейн є передовою та інноваційною технологією, але, звісно ж, його переваги супроводжуються певними нюансами. Серед таких переваг можна виділити:

1. Децентралізація системи: Використання мережі комп'ютерів ускладнює завдання хакерам, сприяє зберіганню інформації та унеможлиблює її підробку, хоча не на 100%.

2. Прозорість системи: Будь-хто може в будь-який момент відстежити проведені операції, що робить систему вражаюче прозорою.

3. Безпека інформації: Використання криптографічних методів дозволяє ефективно зберігати інформацію та забезпечує її безпеку.

4. Унеможливлення редагування блоків: Внесення змін в уже сформований блок призводить до перевірки системою, що може призвести до відкидання неправильного блоку та його виключення з системи.

5. Можливість налаштування алгоритмів обчислення: Неможливо змінити вже створені блоки, але можливо створити нові, перепрограмувавши їх під власні потреби.

6. Постійна робота платформи: Блокчейн працює неперервно, здійснюючи безліч операцій кожену секунду.

7. Низький поріг входження: Зокрема, для державних структур. Використання блокчейну в таких сферах, як державний реєстр, значно збільшить ефективність, здешевить та спростить роботу з ним.

Блокчейн можна вважати технологією, що викликала революцію в сучасному світі та має потенціал внести значний вплив на наше життя у найближчому майбутньому. В наступному огляді можна визначити деякі ключові аспекти цієї технології.

Наразі ми переживаємо лише початковий етап розвитку та впровадження блокчейну в суспільне життя. Багато питань залишаються

невирішеними, процес регулювання не визначений, існує непорозуміння з численними юридичними питаннями. Розв'язання конфліктів, включаючи помилки як у технології, так і в операціях людини, а також визначення відповідальності за ці помилки, залишається неясним.

Відсутність мінімальних регулюючих органів має як позитивні, так і негативні аспекти. З одного боку, це дозволяє уникнути деяких бюрократичних обмежень, але, з іншого боку, породжує численні проблеми та непорозуміння через помилки. Проблеми, такі як великі витрати електроенергії, відсутність загальної законодавчої бази та недостача регулюючих органів, уповільнюють розвиток криптовалюти. І хоча є позитивні та інноваційні аспекти, не можна виключити можливість економічної бульбашки, яка може призвести до непередбачуваних наслідків.

Найкращим порівнянням для розвитку блокчейну в наш час є аналогія із розвитком Інтернету у 90-ті роки ХХ століття. Залучення цієї технології як в бізнес, так і в державний сектор, ще тільки на початку свого шляху. Україна поступово йде шляхом діджиталізації, де кожен крок, навіть одна ДІЯ, коштує надзвичайно багато.

Один із важливих кроків у сприянні криптовалют на державному рівні був зроблений в Україні на початку грудня 2020 року, коли було внесено проект закону №3637 про легалізацію криптовалюти. Цей законопроект передбачав вирішення таких ключових проблем: впорядкування нормативно-правового регулювання для ринку віртуальних активів та його учасників; визначення правового статусу віртуальних активів як об'єктів цивільних прав; впорядкування цивільно-правових відносин між фізичними та юридичними особами, які виникають при використанні віртуальних активів; визначення правового статусу учасників ринку та користувачів у сфері віртуальних активів; встановлення основних принципів та принципів державної політики у сфері віртуальних активів; державне регулювання та контроль на ринку віртуальних активів.

Цей законопроект визначав кроки для створення стійкої та ефективної правової основи для розвитку криптовалютного ринку в Україні.

Внаслідок декількох ітерацій, законопроект був відправлений на доопрацювання. Офіційна позиція Міністерства цифрової трансформації вказує на мету виведення криптовалютного ринку з тіні. Очевидно, що Сучасні тенденції розвитку цифрового суспільства та активне зростання ринку цифрових валют в Україні привело до необхідності втручання держави у процеси створення (майнінга), обміну і використання криптовалюти як засобу заощадження та здійснення платежів.

У 2022 році був прийнятий Верховною Радою Закон України «Про віртуальні активи» [53]. В першу чергу він спрямований на регулювання вищезазначених процесів та надання правового захисту власникам віртуальних активів, формує багато дискусійних питань щодо порядку визнання в обліку, відображення та оцінки віртуальних активів у звітності підприємств у зв'язку зі специфічністю та інноваційністю такого виду ресурсів. Актуальними стають питання щодо оцінки віртуальних активів, умов їх визнання у складі активів банку, правил відображення у фінансовій звітності та доцільності оподаткування операцій з ними.

Безумовно легалізація ринку криптовалют є позитивним кроком на шляху цифровізації економіки і переходу українського фінансового ринку на новий рівень із залученням міжнародних криптовалютних бірж, на яких здійснюються операції з віртуальними активами. Але в той же час банки та підприємства, які вкладають кошти у цифрову валюту або займаються безпосередньо майнінгом криптовалюти, потребують прозорих правил у сфері їх обліку та подальшого відображення у фінансовій звітності.

Відповідно до нового ЗУ «Про віртуальні активи» віртуальний актив – це нематеріальне благо, що є об'єктом цивільних прав, має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі. Як відомо, основними критеріями визнання активу у балансі є наявність права власності на актив,

можливість його достовірної оцінки та отримання в майбутньому економічних вигод, пов'язаних з його використанням.

Для забезпечення достовірного обліку віртуальних активів підприємства можна запропонувати декілька варіантів їх визнання у фінансовій звітності:

1. Віртуальний актив як нематеріальний актив.
2. Віртуальний актив як платіжний засіб.
3. Віртуальний актив як фінансовий інструмент.
4. Віртуальний актив як запаси підприємства.
5. Віртуальний актив як окрема стаття активу балансу.

Актуальним також залишається питання оподаткування криптовалют в Україні. Однією з проблем є розмір податку на криптовалюту, оскільки встановлення великої ставки може заблокувати потенційний розвиток ринку. Хоча можна розглядати варіанти, як, наприклад, оподаткування на рівні 20% за кожну транзакцію, проте такий підхід може відлякати учасників ринку. Важливим завданням є введення чіткого та прозорого механізму оподаткування, регулювання якого знаходиться під контролем Національного банку України. Це рішення вирішує багато проблем, але також породжує нові виклики.

Розвиток криптовалюти та блокчейну в Україні суттєво впливає політика держави. Хаотичний розвиток ринку створював сприятливі умови для використання його потенціалу. Вирішення питань оподаткування та регулювання грають ключову роль у подальшому формуванні криптовалютного ринку в Україні.

Події лютого 2022 року виявилися значущим кроком у напрямку легалізації криптовалюти, створення білого ринку та активізації інтересу держави до інноваційних технологій.

На сьогоднішній день криптовалюта визначається стійким зростанням обсягів інвестицій, капіталізацією та загальним інтересом до цього сегмента. Для будь-якої країни, незалежно від політичної обстановки, найбільш вигідним кроком в цьому напрямку є створення арбітражних органів,

регулювання на ліберальному рівні, розробка справедливої податкової системи та відсутність тиску. Створення грошової системи, яку важко маніпулювати, може нарешті сформувати вільний ринок.

У період очікування законодавчого врегулювання віртуальних активів, банки мають відмінну можливість розвивати свої операції в сфері інвестування. Однією з ключових переваг є можливість використання інноваційних фінансових інструментів, які базуються на блокчейн-технологіях та інших аспектах криптовалют. Банки можуть розглядати цей період як час для вдосконалення своїх стратегій інвестування, експериментуючи з новими моделями та ризиковими профілями. Зростаючий інтерес до цифрових активів створює сприятливе середовище для банків щодо розширення їхнього інвестиційного портфеля та залучення нових клієнтів, адаптуючись до швидкоплинних умов у фінансовому секторі.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження сучасних інструментів інвестування та криптовалют сформульовано наступні висновки

1. Визначені теоретичні засади та передумови формування системи сучасних інструментів інвестування та криптовалют, основні характеристики криптовалюти, що визначатимуть її сутність та відмінності від інших видів активів: висока волатильність; децентралізація системи; автономність; анонімність; низький рівень вартості комісійних.

2. Здійснено класифікацію криптовалют за джерелом надходження; за цільовим призначенням; за видами. Серед найбільш поширених криптовалют виділяються біткоїни (в англійській мові - bitcoin), альткоїни (також відомі як USDT або TETHER) та ефіри (відомі як ether чи Ethereum). В окремих випадках прибуток з певних криптовалют може залежати від доходу від біткоїнів. Оскільки біткоїн є першою та основною криптовалютою, він майже завжди визначає тон ринку, впливаючи на рух певних монет у пропорційному порядку при зростанні чи зменшенні вартості біткоїну.

3. Нещодавно в Україні відзначився прогрес у регулюванні цієї галузі завдяки розробці проекту закону про віртуальні активи. Цей закон визнавав криптовалюту як віртуальний актив, проте йому бракувало повноцінних механізмів для розв'язання виникаючих питань. Зазначимо, що цей закон став першим національним актом, який на державному рівні визнавав криптовалюту та уявляв її як нематеріальне благо. Отже, впродовж останніх кількох років ключовим кроком у сфері державного регулювання криптовалюти в Україні став прийнятий у 2021 році проект закону №3637 «Про віртуальні активи». Цей закон визначає правовий статус криптовалют та встановлює основні принципи їх обігу в країні.

4. АТ «Укргазбанк» – державний банк, який надає повний спектр фінансових послуг як корпоративним, так і приватним клієнтам. Стратегічним напрямком розвитку для Банку є комплексна робота з корпоративними

клієнтами. Майже всі показники фінансової стійкості Банку у 2020-2022 роках мають значення в межах нормативів, що свідчить про фінансову стійкість Банку. Регулятивний капітал Банку повністю відповідає всім вимогам Національного банку України щодо розміру. Економічні нормативи протягом року були в межах їх нормативних значень, платоспроможність підтримувалась на високому рівні. Протягом звітнього року Банк у повному обсязі, без затримок виконав всі договірні зобов'язання перед своїми клієнтами. Не було зафіксовано затримок в поверненні депозитних коштів і нарахованих за ними відсотків. Вчасно виконувались зовнішні платежі. Обслуговування корпоративних клієнтів традиційно є одним з основних напрямків діяльності АБ «Укргазбанк». Банк пропонує сучасний комплекс продуктів та послуг, спрямований на створення й підтримку стійкої фінансової платформи для розвитку бізнесу корпоративних клієнтів. Банк пропонує зручні тарифи на розрахунково-касове обслуговування, вигідні депозитні та валютні продукти. Перспективним напрямком діяльності Банку є удосконалення онлайн-банкінгу бізнес та інших сучасних сервісів обслуговування клієнтів.

5. За результатами аналізу тенденцій розвитку ринку криптовалют визначено, що величина капіталізації криптовалютної галузі за останні роки вражає своїм експоненційним ростом. Індекс страху та жадібності CMC Crypto, який відображає настрій ринку стосовно найбільших криптовалют, досяг 73 (Greed - Жадібність), що є найвищим показником у цьому році. Цей вражаючий ріст капіталізації криптовалют підкреслюється його стійкою тенденцією зростання з кожним пройденим роком, але варто відзначити його значну волатильність у визначені періоди. Висока волатильність на ринку криптовалют залишається актуальною й сьогодні. Це визначається порівнянням з активністю на фондовому, валютному (форекс) та товарному ринках.

6. Важливим фактором для подальшого розвитку криптовалют є державне втручання. Спроби урядів різних країн здійснити контроль над так

званими цифровими активами часто призводять до бюрократичних труднощів. Незважаючи на те, що ці процедури не є ідеальними, вони можуть визначити нові перспективи не лише в економічному, а й у технічному відношенні.

7. ПАТ "Укргазбанк" надає повний спектр послуг на фондовому ринку, враховуючи діюче законодавство України. З майже тридцятирічним досвідом роботи на ринку цінних паперів та першим дозволом Міністерства фінансів України на професійну діяльність отриманим у 1996 році, банк володіє ліцензіями Національної/Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Аналіз інвестиційної активності ПАТ «Укргазбанк» за 2022 рік показує значне зменшення абсолютного показника цінних паперів, які обліковуються за справедливою вартістю, на 58.6%, що головним чином пов'язане з рефінансуванням Національним банком України. Загалом, інвестиційна діяльність та фондові операції стають неотримуваними частинами стратегії банків, спрямованої на максимізацію прибутку та забезпечення стійкого фінансового стану, де вибір правильних об'єктів інвестування та стратегія розподілу активів відіграють важливу роль.

8. На сьогоднішній день криптовалюта визначається стійким зростанням обсягів інвестицій, капіталізацією та загальним інтересом до цього сегменту. У період очікування законодавчого врегулювання віртуальних активів, банки мають унікальну можливість розширювати свою присутність у сфері інвестування. Це період, коли вони можуть активно використовувати інноваційні фінансові інструменти, зокрема на базі блокчейн-технологій та інших аспектів криптовалют. Для банків це є часом для вдосконалення стратегій інвестування, експериментів з новими моделями та ризиковими профілями. Зацікавленість у цифрових активах створює сприятливе середовище для розширення інвестиційного портфеля банків та приваблення нових клієнтів, що дозволяє їм адаптуватися до швидкозмінних умов у фінансовому секторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексєєнко В.Ю., Чубарь О.Г. Криптовалюти: економічна сутність, історія розвитку та роль на світовому фінансовому ринку. Наукові перспективи: журнал. 2024. № 1(43). С. 340-358.
2. Атаманчук З. А., Мороз В. В. Сучасний стан криптовалют та можливості їх використання у світовій економіці. SWorld Journal, 2021. Issue 8 / Part 4. URL: [https:// www.sworldjournal.com/index.php/swj/article/view/swj08-04-089](https://www.sworldjournal.com/index.php/swj/article/view/swj08-04-089). DOI: 10.30888/2663-5712. 2021-08-04-089.
3. Безверхий К., Кувшинова А. Криптовалюта: гроші чи мильна бульбашка?: Бухгалтерський облік і аудит, 2018. (№1) С. 29–38.
4. Белінська Я. В. Феномен криптовалют: сутність, механізм виникнення, проблеми використання. Економічний вісник. Серія : Фінанси, облік, оподаткування: 2018. (№2) С. 11–20.
5. Бесплатные онлайн графики акций, котировки и идеи URL: <https://ru.tradingview.com/>.
6. Білик І. І., Погиба А. А. Роль криптовалют в економіці: переваги та недоліки. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону, 2023. Т.2. № 19. С. 113–119. URL: <http://hdl.handle.net/123456789/17279>.
7. Бруханський Р. Ф. Спільник І. В. Криптоактиви у системі бухгалтерського обліку та звітності: Проблеми економіки: 2019. (№2) С. 145–156.
8. Гонак І. М. Теоретичне обґрунтування визначення криптовалюти як грошей. Інноваційна економіка, 2021, 5-6. С. 123-130. URL: DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2021.5-6.18>.
9. Григорєвська О. О., Салазкін С. Л. Особливості функціонування віртуальних криптовалют: економічний аспект. Миколаївський національний

університет імені В.О. Сухомлинського. Глобальні та національні проблеми економіки, 2016. Випуск 14. С. 760-765. URL: <http://global-national.in.ua/archive/14-2016/152.pdf>

10. Гуріна Н. В.. Економічна сутність криптовалюти як методологічна передумова відображення її в бухгалтерському обліку. Економічний вісник. 2020. №5. С. 42–51.

11. Галушка Є.О. Сутність криптовалют та перспективи їх розвитку. Молодий вчений. 2017. №4. С. 634–638.

12. Гуляєва Л. П. Сучасні тенденції банківської діяльності. Формування ринкових відносин в Україні [Текст] / Л. П. Гуляєва. - 2011. - № 1. - С. 99-104.

13. Даниленко А. А. Готівкові обмеження : як розраховуватися готівкою підприємствам та фізичним особам [Текст] / А. А. Даниленко // Справочник економіста. – 2013. – № 10. – С. 76-82.

14. Дзюблюк, О. В. Оцінка ефективності кредитних вкладень комерційних банків / О. В. Дзюблюк // Фінанси України. – 2000. – №9. – с. 149-154.

15. Давидова І. В. Технологія блокчейн: перспективи розвитку в Україні. Одеська юридична академія. 2017. №26. С. 38–41.

16. Данилків Х., Дропа Я., Петик М., Гембарська Н., Сірик З. Розвиток інноваційних інструментів на глобальних фінансових ринках. Журнал Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 2022. № 9 (3). С. 65-77. DOI: <https://doi.org/10.15330/jpnu.9.3.65-77> (дата звернення: 22.11.2023).

17. Дерун І. А., Склярчук І. П. Онтологічні аспекти сутності криптовалюти та її відображення в обліку. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». 2018. №11. С.163–170.

18. Дмитрик, О. О., & Ісаєв, А. М. (2024). Віртуальні активи, цифрові гроші, платіжні системи: деякі аспекти правового регулювання.

19. Дребот Н. П.. Місце і роль криптовалюти у світовій економіці. Економіка та управління національним господарством. 2018. №2. С. 63–39.
20. Єфімов С. Підписи на касових ордерах [Текст] / С. Єфімов // Збірник систематизованого законодавства. – 2016. – № 1 : РРО і каса : теорія та практика готівкових розрахунків. – С. 58-61.
21. Желюк Т., Бречко О. Використання криптовалюти на ринку платежів: нові можливості для національних економік. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2016. №3. С. 50–60. Орехов М. О.; Орехова Т. В. Цифрові валюти у світовій фінансовій системі: переваги, недоліки, ризики, регулювання. Економіка і організація управління, 2020, 4 (40): 27-42. URL: DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2020.4.3>
22. ЗАКОН УКРАЇНИ «Про господарські товариства» // від 19 вересня 1991 року N 1576-XII (Із змінами і доповненнями, внесеними Законами України станом на 19 лютого 2004 року N 1519-IV)
23. Заруцька, О. П. (2013). Банківський нагляд з використанням структурно-функціонального аналізу: теорія, світовий і вітчизняний досвід: монографія. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ».
24. Заруцька, О. (2009). Відображення фінансового стану банків України за картою Кохонена. *Вісник Національного банку України*, (10), 12-19.
25. Зловживання на ринку капіталів: економіко-правові аспекти / За ред. О. Г. Кошового, д.ю.н., проф. В. М. Тертишника, д.е.н., проф. Н. М. Шелудько. Дніпро: ЛПРА, 2019. 532 с.
26. Как технология блокчейн может повлиять на банковскую индустрию. Binance. 2020. URL: <https://academy.binance.com/ru/articles/how-blockchain-technology-will-impact-the-banking-industry>.
27. Керівництво FATF з ризик-орієнтованого підходу до віртуальних активів та постачальників послуг з переказу віртуальних активів 26.09.2019. Група розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF). Міністерство економіки України. URL:

<https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=0f6aa58d-0309-4891-8bfe-a7cd7dc47eff&title=KerivnitstvoFatfZRizikorintovanogoPidkhoduDoVirtualnikhAktivivTaPostac halnikovPoslug ZPerekazuVirtualnikhAktiviv>.

28. Коваленко Ю. М., Літвін, Я. А. Фінансові інструменти, їх класифікація та напрями інноваційних розвідок. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2019. Том 1 (17). С. 132–142. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/176593> (дата звернення: 22.11.2023).

29. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Гроші та кредит» : навч. посіб. / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: М.М. Дученко, Ю.О. Єрешко, О.А. Шевчук. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 108 с.

30. Концепція державного регулювання операцій з криптовалютами URL: <https://www.nssmc.gov.ua/wpcontent/uploads/2018/10/conceptcrypto.pdf>.

31. Криптоактиви як об'єкт бухгалтерського обліку. Економічна наука. 2018. №8. С. 76–80.

32. Коробкіна С. Безготівкові розрахунки та шляхи їх вдосконалення [Текст] / С. Коробкіна // Банківська справа. – 2011. – № 1. – С. 49 - 51.

33. Крупка М. І. Банківські операції [Текст] : підручник / М. І. Крупка, Н. Г. Пайтра. [за редакцією д.е.н., проф. Крупки М.І.]. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені І.Франка, 2011. – 312 с.

34. Лисянська О. О. Деякі аспекти управління доходами і витратами банку [Текст] / О. О. Лисянська // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Вип. 22. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – С. 99-104.

35. Литвин Н. Б. Фінансовий облік у банках (у контексті МСФЗ) [Текст] : підручник/ Н. Б. Литвин. – [2-ге вид., доп. і перероб.]. – К. : «Центр учбової літератури», 2017. – 676 с.

36. Лубенець І. Огляд цифрових криптовалют. Блог експертів про фінанси. 2014. URL: http://www.prostoblog.com.ua/lichnye/byudzhet/obzor_tsifrovyyh_k_riptovalyut.

37. Мамуненко М. С., Жмай О.В. Переваги та недоліки застосування криптовалюти в умовах сучасної ринкової економіки в Україні, Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / голов. ред. М. М. Палінчак. – Ужгород : Гельветика, 2019. Вип. 26. №Ч. 1. С.127-130.

38. Мельник, Л. Ю. (2024). Фінансові технології в ері цифрової трансформації: стратегічні виміри та виклики. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*, (2).

39. Манюта О. Правовое регулирование криптовалют в разных странах мира. 2017 URL: <https://radako.com.ua/>.

40. Михайло Ребрик. Криптоактиви: міфи vs факти та потенційний вплив на монетарну сферу. Національний банк України. 2021. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Rebryk_2021-29-05.pdf?v=4.

41. Назаренко О. В.. Криптовалюта: інтерпретація, організаційні аспекти державного регулювання та облікового відображення. Сумський національний аграрний університет. 2019. С. 25–30.

42. Організаційні засади страхування та складові елементи фінансового ринку і міжнародних фінансів. Фінанси - навчальний посібник.

43. Офіційний сайт Bitcoin. 2022. URL: <https://bitcoin.org/uk/>.

44. Офіційний сайт Міністерства цифрової трансформації України. 2022. URL: <https://thedigital.gov.ua/>.

45. Офіційний сайт Національного банку України. 2022. URL: <https://bank.gov.ua/>.

46. Постанова Правління НБУ від 25 вересня 2020 року №103 «Про затвердження Інструкції про ведення касових операцій банками в Україні»

47. Постанова НБУ від 12.11.2003 № 492 «Про затвердження Інструкції про порядок відкриття, і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків - резидентів і нерезидентів

48. Постанова Правління Національного банку України № 23 «Про затвердження Положення про порядок формування та використання банками

України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua

49. Постанова Правління Національного банку України від 22 червня 2015 року N 400 «Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua

50. Постанова Правління Національного банку України від 28 серпня 2016 року N 358 «Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua

51. Постанова Правління НБУ «Про затвердження Про порядок регулювання діяльності банків в Україні» від 28 серпня 2011 р. № 368: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua

52. Про банки та банківську діяльність: Закон України «Про внесення змін до Закону України» від 16 листопада 2006 р. № 358-V: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua

53. Про віртуальні активи / Закон України від 17.02.2022 № 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>.

54. Правовой статус криптовалют – изучаем опыт стран мира. 2018. URL: <https://zarabotokvinternete.top/pravovoy-status-kriptovalyut/>.

55. Павленко Т. В. Регулювання криптовалют: досвід ЄС. 2019. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/27_2019_ukr/52.pdf.

56. Правове регулювання криптовалюти в країнах ЄС. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/9765/%20%20%20%20%20%20%20%20%20%20.pdf?sequence=1>.

57. Принцип Парето. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BF_%D0%9F%D0%B0%D1%80%D0%B5%D1%82%D0%BE.

58. Проект Закону "Про віртуальні активи". Верховна Рада України. – 2020. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/200258.html>.
59. Рубанов П. М. Аналіз розвитку світового ринку криптовалют. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Міжнародні економічні відносини та світове господарство, 2019. Вип.28-2. С.82-87.
60. Сословський В. Г., Косовський І. О. Ринок криптовалют як система. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики, 2016. 2. С. 236-246.
61. Стефашин Д. Криптовалюти: зміст, перспективи поширення та застосування. 2022. URL: https://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/123456789/23203/1/Stefashyn_Bakalavraska_robota%20.pdf
62. Тарасюк М. В. Криптовалюта як альтернатива сучасним грошам. 2017. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kriptovalyuta-yak-alternativa-suchasnim-grosham/viewer>.
63. Термінологічний словник з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та корупції / Чубенко А. Г. та ін. Київ, 2018. 832 с.
64. Топ-100 Криптовалюты по рыночной капитализации. Coinmarketcap. 2022. URL: <https://coinmarketcap.com/ru/>.
65. Федорова Ю.В. Криптовалюти та їх місце у фінансові у системі. Економіка і суспільство. 2018. №15. С. 771–774.
66. Харчук, В., & Луців, Б. (2024). СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РИНКУ КРИПТОВАЛЮТ. *Наука і техніка сьогодні*, (1 (29)).
67. Шевченко О. М., Рудич Л. В. Розвиток фінансових технологій в умовах цифровізації економіки України. Ефективна економіка. 2020. No 7. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.7.61> (дата звернення: 22.11.2023).

68. https://ukrgazbank.ua/files/_a1.1_optimized.pdf

69. <https://bank.gov.ua/>

70. <https://forklog.com/coinbase-i-okcoin-ostanovyat-torgi-xrp-iz-za-iska-sec/>.

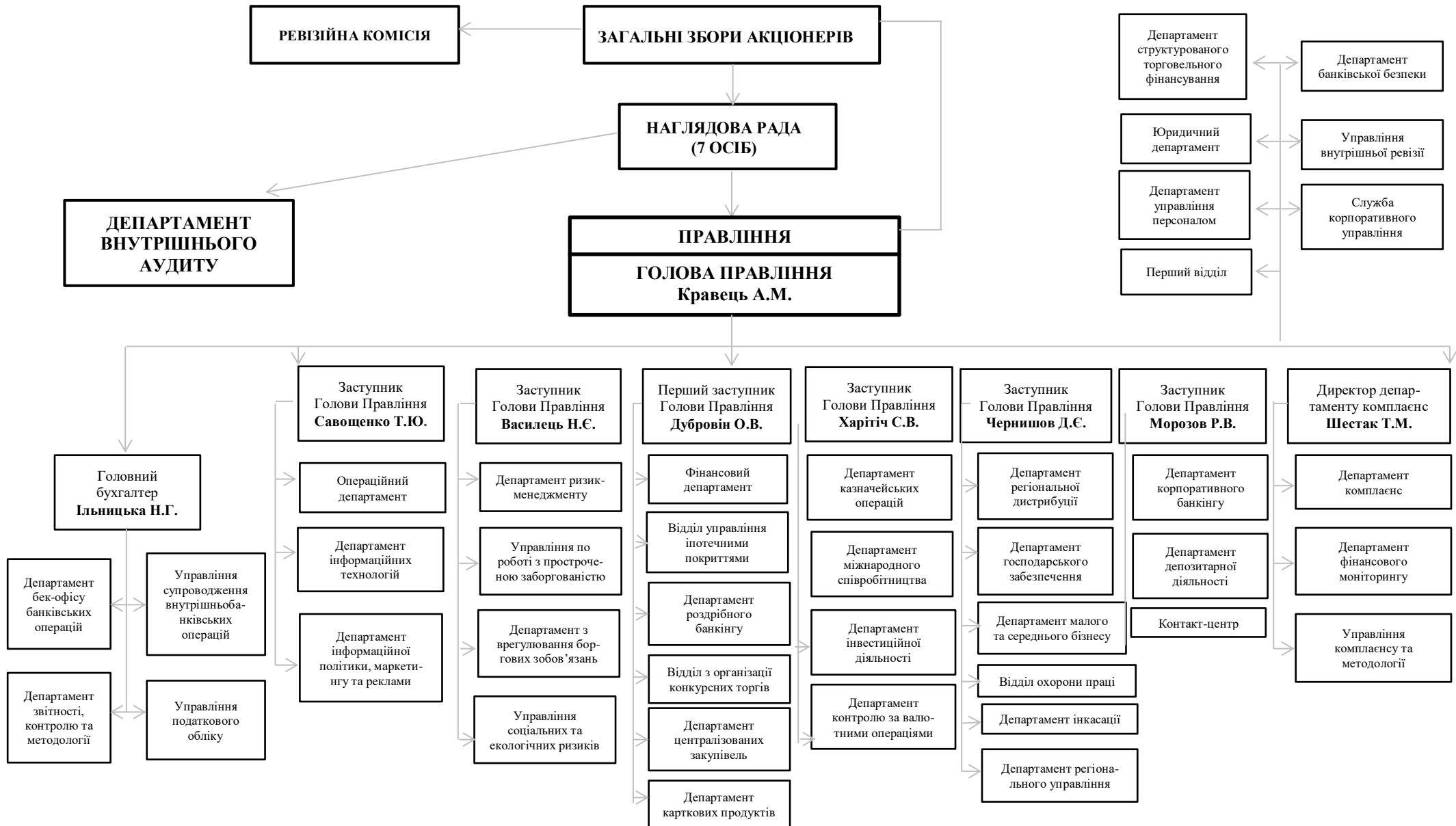
71. <https://index.minfin.com.ua>

72. Number of businesses that either have a cryptocurrency ATM or offer crypto as an in-store payment method as of March 9, 2021, by territory. URL: <https://www.statista.com/statistics/1222768/business-types-with-crypto-payment-solution/>.

ДОДАТКИ

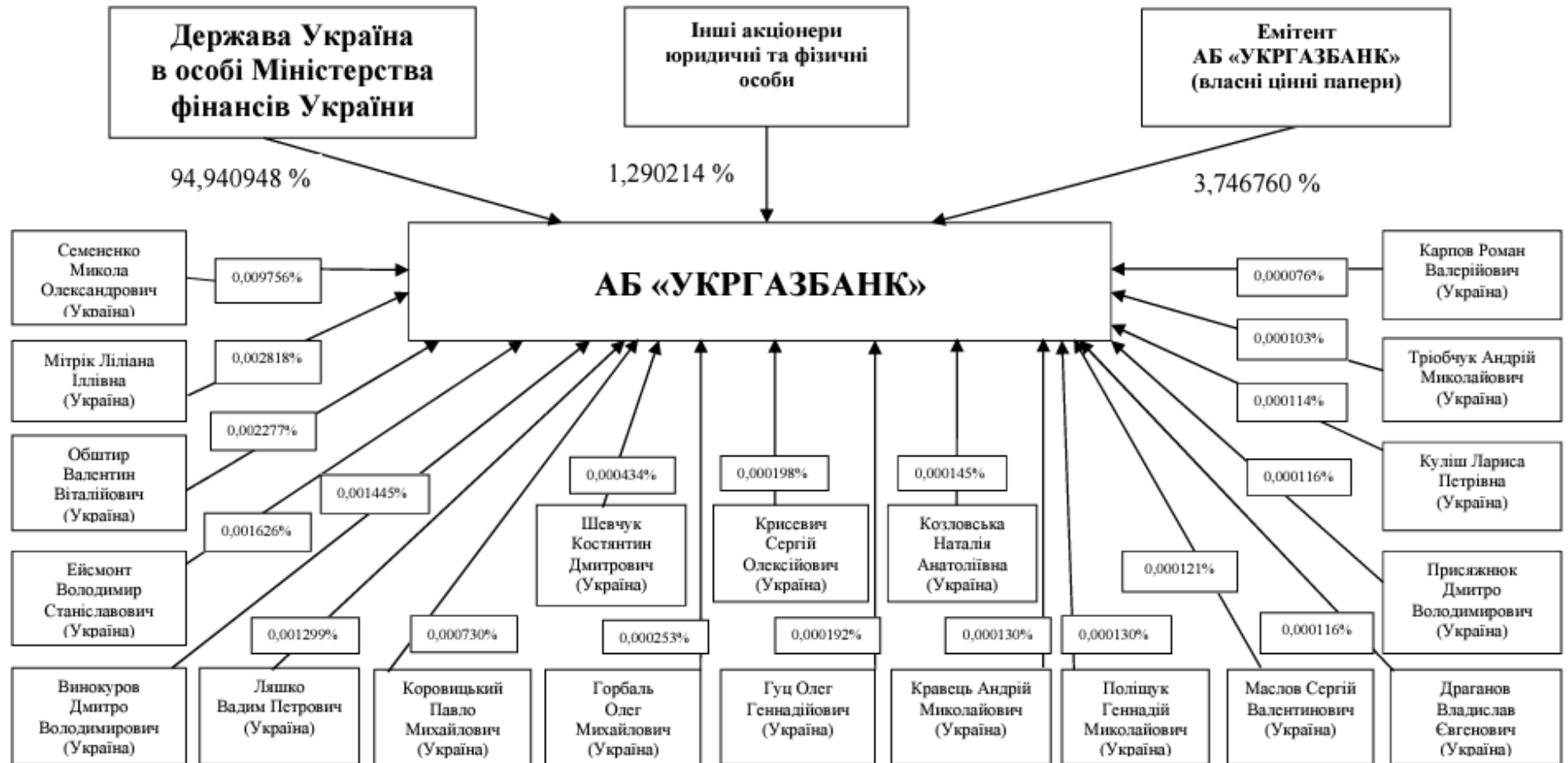
ДОДАТОК А

Організаційна структура ПАТ «Укргазбанк» станом на 01.01.2023

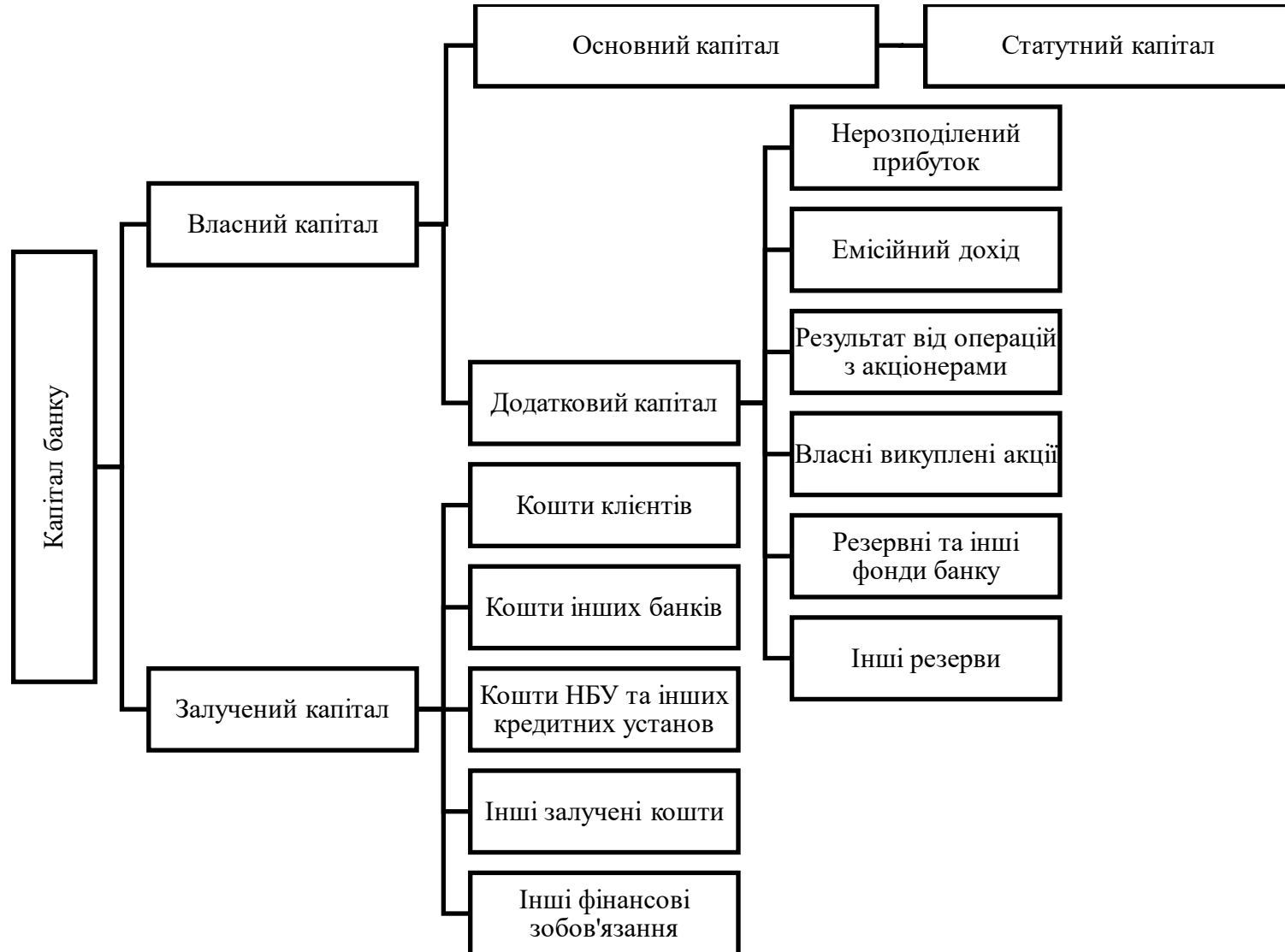
ДОДАТОК Б

Структура власності ПАТ «Укргазбанк» станом на 01.01.2023

ДОДАТОК В

Структура капіталу ПАТ «Укргазбанк»

ДОДАТОК Д

Структура та динаміка зобов'язань та капіталу ПАТ «Укргазбанк» за 2021-2023 рр.

	01.0 1.2021	01.0 1.2022	01. 01.2023	Відхилення 2022-2021		Відхилення 2023-2022		Відхилення 2023-2021	
				Аб солют	%	Аб солют	%	Аб солют	%
Зобов'язання									
Кошти отримані від НБУ	0,0%	3,8%	0,8 %	47 00		- 3701	- 78,7%	99 9	
Кошти банків	1,8%	3,9%	4,2 %	22 94,8	91, 6%	76 8,6	16, 0%	30 63,4	12 2,3%
Кошти клієнтів	88,6 %	78,5 %	85, 7%	- 29854,2	- 23,6%	16 038,8	16, 6%	- 13815,4	- 10,9%
у тому числі кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	67,3 %	55,6 %	60, 5%	- 27472,8	- 28,6%	11 055,1	16, 1%	- 16417,7	- 17,1%
у тому числі кошти фізичних осіб	20,8 %	22,3 %	24, 4%	- 2227,7	- 7,5%	45 88,8	16, 7%	23 61,1	7,9 %
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	0,2%	0,1%	0,0 %	- 155,7	- 68,6%	- 70,9	- 99,6%	- 226,6	- 99,9%
Інші залучені кошти	2,2%	2,0%	2,6 %	- 658,8	- 20,8%	88 0,2	35, 1%	22 1,4	7,0 %
Інші фінансові зобов'язання	0,5%	1,0%	0,5 %	47 6,3	67, 6%	- 495,1	- 41,9%	- 18,8	- 2,7%
Інші зобов'язання	0,4%	0,5%	0,5 %	- 6,2	- 1,0%	50, 1	8,6 %	43, 9	7,4 %
Усього зобов'язань	94,0 %	90,6 %	94, 7%	- 22589,9	- 16,8%	13 088,5	11, 7%	- 9501,4	- 7,1%
Капітал									
Статутний капітал	9,3%	10,8 %	10, 1%	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
Емісійні різниці	0,1%	0,1%	0,1 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %

Інший додатковий капітал	- 0,4%	- 0,5%	- 0,5%	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
Резервні та інші фонди банку	0,4%	0,5%	0,7 %	41, 1	7,5 %	37 7,1	63, 8%	41 8,2	76, 1%
Резерви переоцінки	0,1%	- 0,4%	- 1,0%	- 689,8	- 324,9%	- 862,2	18 0,6%	- 1552	- 731,0%
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	- 3,5%	- 1,1%	- 4,2%	37 30,7	- 74,0%	- 4229,6	32 2,9%	- 498,9	9,9 %
Усього власного капіталу	6,0%	9,4%	5,3 %	30 82,1	36, 1%	- 4714,8	- 40,5%	- 1632,7	- 19,1%
Усього зобов'язань та капіталу	100, 0%	100, 0%	100, 0%	x	x	x	x	x	x

ДОДАТОК Е

Звіт про прибутки, збитки та інший сукупний дохід ПАТ «Укргазбанк» за 2021-2023 рр.

	01.01. 2021	01.01. 2022	01.01. 2023
Процентні доходи	9576, 3	8702, 1	11566 ,2
доходи від операцій з юридичними особами	4367, 2	4201, 0	7139, 7
доходи від операцій з фізичними особами	543,0	665,3	565,3
доходи від операцій з цінними паперами	4666, 1	3835, 7	3861, 2
Процентні витрати	6366, 7	3442, 5	6571, 9
витрати від операцій з юридичними особами	4738, 1	2471, 1	5802, 8
витрати від операцій з фізичними особами	1607, 1	971,4	769,2
інші процентні витрати	21,4	0,1	0,0
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	3209, 6	5259, 5	4994, 2
Комісійні доходи	1618, 6	2333, 6	2327, 5
Комісійні витрати	382,7	753,2	906,6
Чистий комісійний дохід/(Чисті комісійні витрати)	1236, 0	1580, 4	1420, 8
Торговий результат	397,1	737,3	702,0
результат від переоцінки	939,5	-120,9	1241, 4
результат від операцій з купівлі-продажу	-534,2	540,8	-547,9
результат від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями	-8,3	317,4	8,5
Інші операційні доходи	364,4	219,4	347,9
Інші доходи	83,7	112,9	53,6
Всього доходів	5290, 8	7909, 5	7518, 6
Відрахування до резервів	1356, 4	-408,8	7223, 9
Адміністративні та інші операційні витрати	3422, 9	3632, 9	4293, 8
заробітна плата персоналу	1557, 1	1679, 5	1961, 1
нарахування на фонд заробітної плати	290,5	325,5	379,2
інші витрати на персонал	98,6	98,0	195,6
витрати на утримання основних засобів	510,9	452,6	482,7
експлуатаційні та господарські витрати	138,7	157,8	171,9
витрати на рекламу і маркетинг	34,4	35,2	22,7
витрати на оренду	22,1	29,0	66,0
інші адміністративні та операційні витрати	770,6	855,2	1014, 7

Всього витрат	4779, 3	3224, 1	11517 ,7
Прибуток/(збиток) до оподаткування	511,5	4685, 4	- 3999,1
Витрати на податок на прибуток	100,5	914,4	-137,6
Прибуток/(збиток) після оподаткування	411,0	3771, 0	- 3861,5

ДОДАТОК Ж

Звіт про фінансовий стан ПАТ «Укргазбанк» за 2021-2023 рр. в млн. грн.

	01.01.2 021	01.01.2 022	01.01.2 023
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	7684,9	4163,3	7833,5
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	4,9	0,0	15,0
Кошти в інших банках	24843,8	26103,3	22967,0
Кредити та заборгованість клієнтів	47517,6	55889,7	64759,1
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	56034,1	29458,9	23217,1
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	3500,5	5004,4	7013,2
Інвестиційна нерухомість	149,3	154,0	156,4
Відстрочений податковий актив	0,0	32,3	30,1
Основні засоби та нематеріальні активи	1505,7	1442,8	1400,1
Інші фінансові активи	379,7	363,8	750,7
Чисті активи, усього	142780, 0	123272, 2	131645, 9
Усього резервів	-8880,8	-6991,2	14705,2
Загальні активи, усього	151660, 9	130263, 4	146351, 2
Резерви			
Кошти отримані від НБУ	0,0	4700,0	999,0
Кошти банків	2505,2	4800,0	5568,6
Кошти клієнтів	126570, 8	96716,6	112755, 4

у тому числі кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	96045,7	68572,9	79628,0
у тому числі кошти фізичних осіб	29767,0	27539,3	32128,1
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	226,9	71,2	0,3
Інші залучені кошти	3164,5	2505,7	3385,9
Інші фінансові зобов'язання	704,7	1181,0	685,9
Інші зобов'язання	592,1	585,9	636,0
Усього зобов'язань	134231,2	111641,3	124729,8
Капітал			
Статутний капітал	13318,6	13318,6	13318,6
Емісійні різниці	135,9	135,9	135,9
Незаресстрований статутний капітал	0,0	0,0	0,0
Інший додатковий капітал	-627,0	-627,0	-627,0
Резервні та інші фонди банку	549,6	590,7	967,8
Резерви переоцінки	212,3	-477,5	-1339,7
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-5040,5	-1309,8	-5539,4
Усього власного капіталу	8548,8	11630,9	6916,1

ДОДАТОК 3

Основні показники фінансового стану ПАТ "Укргазбанк"

за 2021-2023 рр. у %

Показник	2021	2022	2023	Динаміка
Коефіцієнт достатності капіталу	5,64	8,94	4,73	-0,91
Коефіцієнт ліквідності	5,72	3,73	6,28	0,56
Коефіцієнт ділової активності	3,49	6,08	5,14	1,65
Коефіцієнт прибутковості	0,27	2,89	-2,64	-2,91
Коефіцієнт рентабельності доходів	7,76	47,73	-51,38	-59,14
Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та залучених коштів	6,29	7,67	4,46	-1,83
Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та пасивів	6,27	7,59	4,43	-1,84
Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та активів	5,64	8,92	4,72	-0,92
Коефіцієнт співвідношення статутного капіталу до власного капіталу	15,56	11,46	19,25	3,69
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	7,42	36,08	6	-1,42
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	4,8	3,24	-5,59	-10,39
Коефіцієнт рентабельності статутного капіталу	3,1	2,83	-2,9	-6
Мультиплікатор капіталу	17,726	11,209	21,163	3,437
Коефіцієнт надійності	1,06	0,95	1,06	0
Коефіцієнт фінансового важеля	14,57	11,21	18,03	3,46
Коефіцієнт достатності капіталу	6,49	9,44	5,26	-1,23
Коефіцієнт захищеності дохідних активів	1,62	1,47	0,92	-0,7

ДОДАТОК И

Приклад заповнення платіжного документу, що забезпечує безготівкові розрахунки

ПЛАТІЖНА ІНСТРУКЦІЯ № 46647	
від 08 грудня 2023 року (дата складання)	
Дата отримання 08 грудня 2023 року	
Дата валюгування 08 грудня 2023 року	
Платник <u>Іванов Іван Іванович</u>	
Код платника	1234567891
Рахунок платника UA76383992929338377265	
Фактичний платник <u>Іванов Іван Іванович</u>	
Код фактичного платника	1234567891
Унікальний ідентифікатор платника	1234567891
Надавач платіжних послуг платника <u>ПАТ «Укргазбанк»</u>	
Отримувач <u>ГОЛОВНЕ УДКСУ У М.КІЄВІ</u>	
Рахунок отримувача UA48348880909349344884844990	
Код отримувача	9876543219
Фактичний отримувач <u>ГОЛОВНЕ УДКСУ У М.КІЄВІ</u>	
Код фактичного отримувача	9876543219
Унікальний ідентифікатор отримувача	9876543219
Надавач платіжних послуг отримувача <u>ПАТ «Укргазбанк»</u>	
Сума	15700.00 гривень
Сума словами: <u>п'ятнадцять тисяч сімсот гривень 00 копійок</u>	
Приміщення платежу <u>Сплата податку за листопад 2023 р.</u>	
М. П. платника	Підписи платника
	Дата виконання 08 грудня 2023 року

